

ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Факультет міжнародних відносин і права
Кафедра іншомовної освіти і міжкультурної комунікації

ДИПЛОМНА РОБОТА
Магістр

Галузь знань _____ 01 Освіта/Педагогіка _____

Спеціальність 014 Середня освіта (Мова і література (англійська))

на тему: Формування англomовної граматичної компетентності учнів 5-х
класів з використанням онлайн-ресурсів

ДРСОА.016101.01.08

Виконала: студентка 2-го курсу
група СОАм-20-1

Д.Д. Кошельник

Керівник
канд. пед. наук, доц.

О. В. Мартинюк

До захисту допускаю:

Зав. кафедри іншомовної освіти і
міжкультурної комунікації
д-р пед. наук, проф.

_____ 2021 р.

Н. М. Бідюк

Хмельницький, 2021

АНОТАЦІЯ

Кошельник Д. Д. Формування англомовної граматичної компетентності учнів 5-х класів з використанням онлайн-ресурсів. – Дипломна робота магістра.

Дипломна робота магістра на здобуття кваліфікації магістра за спеціальністю 014.02 – Середня освіта (Мова та література (англійська)). – Хмельницький національний університет, факультет міжнародних відносин і права, кафедра іншомовної освіти і міжкультурної комунікації, наук. кер.: канд. пед. наук, доц. Мартинюк О. В. – Хмельницький, 2021.

Загальний обсяг роботи становить 102 сторінок, із них – 74 сторінок основного тексту. Робота містить 2 додатки та 99 джерел посилань.

Ключові слова: англомовна граматична компетентність, он-лайн технології, система вправ, Kahoot.

Дипломна робота магістра присвячена теоретичному обґрунтуванню, практичній реалізації в освітньому процесі та аналізу ефективності комплексу завдань на основі он-лайн технологій, зокрема навчально-ігрового сервісу Kahoot, спрямованих на формування граматичної компетентності учнів 5-х класів закладу загальної середньої освіти.

В роботі визначено поняття граматичної компетентності, особливості та труднощі її формування в учнів 5-х класів на уроках англійської мови; схарактеризовано роль сучасних он-лайн технологій у формуванні граматичної компетентності; розроблено комплекс вправ та завдань на основі он-лайн технологій для формування граматичної компетентності в учнів 5-х класів на уроках англійської мови; експериментально перевірено ефективність розробленого комплексу вправ та запропоновано методичні рекомендації щодо формування англомовної граматичної компетентності учнів 5-х класів з використанням онлайн-ресурсів.

SUMMARY

Koshelnyk D.D. Developing the English-language grammatical competence of 5th grade students using online resources. – Master's thesis.

Thesis for obtaining Master's degree in specialty 014 – Secondary education (Language and Literature (English)). – Khmelnytskyi National University, Faculty of International Relations and Law, Department of Foreign Language Education and International Relations, scientific supervisor: Doctor of Philosophy (Pedagogical Sciences), Assoc. Prof. Martinyuk O.V. – Khmelnytskyi, 2021.

The paper consists of 102 pages, the main text comprising 74 pages. The work contains 2 appendices and 99 cited sources.

Keywords: English grammatical competence, online technologies, exercise system, Kahoot.

Master's thesis is aimed at the analysis of the theoretical substantiation, practical implementation in the educational process and analysis of the effectiveness of a set of tasks based on online technologies, in particular the educational and game service Kahoot, aimed at forming the 5th grade students' grammatical competence in secondary schools.

The paper defines the concept of grammatical competence, features and difficulties of its formation in 5th grade students in English lessons; the role of modern on-line technologies in the formation of grammatical competence; developed a set of exercises and tasks based on on-line technologies for the forming the 5th grade students' grammatical competence in English lessons; experimentally tested the effectiveness of the developed set of exercises and proposed methodological recommendations for the forming the 5th grade students' grammatical competence

Author's signature

The date of the work submission to defence

ЗМІСТ

Вступ.....	6
1 Теоретичні засади дослідження граматичної компетентності та особливостей її формування	9
1.1 Поняття компетентності, її складові	9
1.2 Граматична компетентність як запорука ефективного навчання учнів	14
1.3 Особливості та труднощі формування граматичної компетентності	19
1.4 Сучасні технології та їх роль у формуванні граматичної компетентності	23
1.4.1 Сутність сучасних технологій та їх роль у формуванні граматичної компетентності	23
1.4.2 Різновиди он-лайн технологій формування граматичної компетентності	32
2 Проведення експериментального навчання та оцінювання його ефективності	46
2.1 Система вправ та завдань на основі он-лайн технологій для формування граматичної компетентності	46
2.2 Організація та проведення експериментального навчання	55
2.3 Результати та оцінювання ефективності пробного навчання.....	59
2.4 Методичні рекомендації щодо формування англомовної граматичної компетентності учнів 5-х класів з використанням онлайн-ресурсів	69
Висновки	71
Перелік джерел посилання	74
Додатки.....	84
Додаток А.....	84
Додаток Б	90

ВСТУП

Наразі, в умовах глобальною комп'ютеризації, все більш актуальним стає використання цифрових технологій. З огляду на вимоги сучасного суспільства щодо надання освітніх послуг он-лайн, система освіти має своєчасно враховувати їх, запроваджуючи нові формати забезпечення ефективної навчальної діяльності учнів всіх рівнів знань. При такому підході, визначну роль варто віднести web-технологіям, які спрямовані на підвищення ефективності навчального процесу, активізації навчально-пізнавальної та самостійної діяльності учнів.

Ключова роль у процесі надання освіти, належить вчителю, який є відповідальною особою за всебічний розвиток учнів, активізацію їх діяльності, сприйняття та засвоєння навчального матеріалу.

Наразі, професійна діяльність учителя стає складнішою: впроваджуються нові педагогічні технології, змінюється зміст освіти, з'являються нові види діяльності, що у свою чергу вимагає системного розвитку інформаційної компетентності всіх суб'єктів навчання. Педагоги все частіше звертаються до послуг мережі Інтернет, з метою використання інформаційних технологій для комунікації, співпраці та організації корпоративної роботи, а стрімкий розвиток сервісів глобальної мережі став провідною тенденцією в розв'язанні проблем навчальної мобільності всіх учасників навчально-виховного процесу.

Актуальність дослідження зумовлена тим, що наразі існує не так багато методичних розробок, заснованих на впровадженні інтернет-сервісів в навчальний процес, з огляду на їх відносну новизну. Так, інтернет-сервіси покликані не тільки урізноманітнити навчальний процес, але і встановити зворотній зв'язок вчителя та учнів, удосконалити організацію освітнього процесу на уроках англійської мови.

Теоретичним підґрунтям стали роботи таких дослідників, як: О. І. Башмаков, О. Г. Бермус, П. М. Бісіркін, Д. В. Бородаєв, Ю. А. Бріскін, Р. П. Бужиков, О. П. Буйницька, Т. М. Винарчук, О. О. Галочкіна, Я. М. Глинський та інші.

Незважаючи на наявність низки наукових праць з проблеми формування граматичної компетентності, вона не є достатньо вивченою і потребує більш детального розгляду. Це й зумовило вибір теми дослідження: «Формування англomовної граматичної компетентності учнів 5-х класів з використанням онлайн-ресурсів».

Об'єкт дослідження – процес формування англomовної граматичної компетентності на уроках англійської мови у 5-му класі.

Предмет дослідження – способи активізації процесу формування граматичної компетентності учнів 5-х класів закладу загальної середньої освіти на основі онлайн ресурсів.

Мета дослідження – теоретичне обґрунтування, практична реалізація в освітньому процесі та аналіз ефективності комплексу завдань на основі он-лайн технологій, зокрема навчально-ігрового сервісу Kahoot, спрямованих на формування граматичної компетентності учнів 5-х класів закладу загальної середньої освіти.

Поставлена мета передбачає розв'язання таких основних завдань:

1. Визначити поняття граматичної компетентності, особливості та труднощі її формування в учнів 5-х класів на уроках англійської мови.
2. Схарактеризувати роль сучасних он-лайн технологій у формуванні граматичної компетентності.
3. Розробити комплекс вправ та завдань на основі он-лайн технологій для формування граматичної компетентності в учнів 5-х класів на уроках англійської мови.

4. Експериментально перевірити ефективність розробленого комплексу вправ та запропонувати методичні рекомендації щодо формування англомовної граматичної компетентності учнів 5-х класів з використанням онлайн-ресурсів.

Мета та завдання дослідження зумовили використання таких методів: спостереження, аналіз літератури, вивчення досвіду роботи вчителів, бесіди, експерименту, аналіз навчальних програм та творчих продуктів.

Практичне значення роботи визначається можливістю використання її теоретичних положень та висновків у процесі викладання уроків англійської мови для учнів 5-х класів середньої школи та використанні розроблених завдань на уроках англійської мови.

Апробація результатів дослідження. Основні результати дослідження були представлені на науково-практичній конференції: всеукраїнській науково-практичній конференції «Актуальні проблеми філології та методики викладання іноземних мов у сучасному мультилінгвальному просторі» (м. Хмельницький, 2020)

Структура й обсяг роботи. Дослідження складається зі вступу, двох розділів, висновків, переліку джерел посилання (99 найменувань, з них 11 зарубіжних видань) та 2 додатків. Повний обсяг магістерської роботи складає 102 сторінки, з них – 74 сторінки основного тексту.

1 ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ ГРАМАТИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ТА ОСОБЛИВОСТЕЙ ЇЇ ФОРМУВАННЯ

1.1 Поняття компетентності, її складові

В умовах сучасності, все більше актуальності набуває компетентісний підхід до вивчення іноземних мов. Актуальність реалізації компетентісного підходу викликана:

- переходом на нову освітню парадигму;
- впровадженням нових програм в освітній процес перевиданням старих і появою нових навчально-методичних комплексів з урахуванням сучасних вимог;
- орієнтацією шкільної освіти на формування ключових компетенцій;
- неефективністю парадигми знань: відсутністю в учнів практичних навичок.

Поняття «компетенція» походить від латинського слова *compeete*, яке означає «підходити, відповідати». У загальному сенсі воно означає відповідність пропонованим вимогам, встановленим критеріям і стандартам в певних областях діяльності і при вирішенні певного типу завдань, володіння необхідними активними знаннями, здатність впевнено домагатися результатів і володіти ситуацією [51, с. 20–26]. Вперше, поняття «компетенція» з'явилося в 60-і рр. у Сполучених Штатах Америки, де використовувалося в рамках діяльнісної освіти, метою якої була підготовка професіоналів, конкурентоспроможних на ринку праці. Спочатку, значення поняття зводилось до автоматизації отриманих практичних навичок в рамках біхевіористського підходу, що було недостатнім для розвитку творчих та індивідуальних здібностей учнів. У зв'язку з цим було запропоновано розрізняти два поняття: компетентність і компетенція (*competence and competencies*). Компетентність стала розглядатися як особистісна категорія, а

компетенції перетворилися на одиниці навчальної програми і склали «автономію» компетентності [4; 2].

Дослідник І. Д. Фрумін вважає, що компетентнісний підхід репрезентується як оновлення змісту освіти у відповідь на мінливу соціально-економічну реальність [81, с. 38]. В. Болотов вважає, що компетентнісний підхід сприймається як узагальнена умова здатності людини ефективно діяти за межами навчальних ситуацій [7, с. 33]. Найбільш повним, на наш погляд, здається визначення, запропоноване О. Є. Лебедєвим. Компетентнісний підхід, на думку дослідника, – це сукупність загальних принципів визначення цілей освіти, відбору змісту освіти, організації освітнього процесу та оцінки освітніх результатів. В ході організації освітнього процесу створюються умови для формування в учнів здатності самостійно вирішувати проблеми в різних сферах і видах діяльності на основі використання соціального досвіду. Змістом освіти є дидактично адаптований соціальний досвід вирішення пізнавальних, світоглядних, моральних, політичних та інших проблем [45, с. 3]. Таким чином, під компетентнісним підходом ми будемо розуміти вдосконалення шкільної освітньої системи, спрямоване, головним чином, на формування в учнів ключових компетенцій, що дозволяють самостійно вирішувати практичні завдання з використанням власного соціального досвіду і теоретичних знань.

Співвідношенню понять «компетентність» і «компетенція» присвячені роботи дослідників Н. І. Алмазової, О. Г. Асмолова, Н. Ф. Єфремової, І. О. Зимньої, І. О. Котлярової, А. В. Хуторського, В. Д. Шадрікова та ін. Отже, зупинимося на конкретних визначеннях вищезазначених понять і проаналізуємо їх для виявлення спільного та відмінного між ними. Термін «компетенція» – неоднозначний у зв'язку з існуючими на сьогоднішній день його численними тлумаченнями. Так, під компетенцією розуміють:

- сукупність взаємопов'язаних якостей особистості (знань, умінь, навичок, способів діяльності), які відносяться до певного кола предметів і процесів і

необхідних для якісної продуктивної діяльності по відношенню до них (А. В. Хуторський) [82];

- коло питань, в яких та чи інша особистість добре обізнана, коло повноважень, прав тієї чи іншої особистості (В. Д. Шадриков) [84];
- внутрішні, потенційні, приховані психологічні новоутворення (знання, уявлення, програми дій, систем цінностей і відносин), які потім виявляються в компетентностях людини (І О. Зимня) [28; 31];
- знання і вміння в певній сфері людської діяльності (Н. І. Алмазова) [4];
- готовність суб'єкта ефективно організувати внутрішні і зовнішні ресурси для постановки і досягнення мети (Г. К. Селевко) [75];
- знання в дії (О. Г. Асмолов) [41].

Виходячи з вищезазначених визначень і аналізу педагогічних досліджень, можна схарактеризувати поняття «компетенція» як сукупність знань, умінь і/або навичок, певних якостей особистості та обізнаність в рамках тієї чи іншої теми (предмета, процесу, сфери діяльності, тощо), що в своїй єдності допомагає вирішувати практичні завдання, забезпечуючи діяльність людини.

Аналізуючи поняття «компетентність», слід пам'ятати про те, що суфікс -ість означає ступінь оволодіння якістю [44, с. 59], тому компетентність – похідне, вторинне слово по відношенню до поняття «компетенція». Отже, вчені розглядають поняття «компетентність» як:

- володіння людиною відповідною компетенцією, що включає його особистісне ставлення до неї і предмета діяльності (О. В. Хуторський) [82];
- набуття особистості, завдяки яким людина може вирішувати конкретні завдання (В. Д. Шадриков) [84];
- наявність необхідних знань і досвіду у сфері здійснення діяльності (О. Б. Бігич) [7];
- потенціал людини і фахівця, його знання, вміння, навички, досвід діяльності (Н. Ф. Єфремова) [24, с. 19];

- якісне використання компетенцій (Н. В. Алмазова) [4];
- якості, набуті через проживання ситуацій, рефлексію досвіду (Г.К. Селевко) [75];
- результат когнітивного навчання (О. Г. Асмолов) [41].

Аналіз різних визначень понять «компетенція» і «компетентність» дозволяє зробити висновок про те, що різні автори єдині в тому, що розуміють під компетенцією певні знання, навички та особистісні якості, за допомогою яких людина готова визначати цілі, вирішувати практичні завдання. Здатність реалізовувати свої компетенції в повсякденному житті дозволяє набувати компетентності. Таким чином, головні відмінності між двома схожими на перший погляд термінами полягають в тому, що компетенція – це сукупність знань, умінь і/або навичок, певних якостей особистості і обізнаність в рамках тієї чи іншої теми (предмета, процесу, сфери діяльності, тощо), що в своїй єдності допомагає студентам у вирішенні практичних завдання, а компетентність – вміння вирішувати конкретні практичні завдання за рахунок наявних знань, умінь, особистісного досвіду і кругозору [95, с. 66].

З метою операціоналізації понять, П. Ю. Горляков визначає компетенцію в області процесу професійно-орієнтованого навчання іноземної мови як сукупність взаємопов'язаних якостей особистості, яка дозволяє вирішувати різні класи професійних завдань, використовуючи іноземну мову. Компетентність же являє собою сформовану здатність і готовність приймати рішення, виходячи зі сформованих умов і маючи в арсеналі певний набір компетенцій, достатній для ефективної діяльності в заданій професійній галузі [22].

Метою навчання іноземної мови в мовному вузі є формування комунікативної компетентності, тобто здатності встановлення і підтримки професійних контактів з носіями іноземної мови.

За визначенням Н. В. Щеглової, комунікативна компетентність – це знання, навички та вміння, необхідні для розуміння іншомовного учасника діалогу і

генерування власної моделі мовної поведінки, адекватної цілям і ситуаціям спілкування [88, с. 105–107]. Е. Г. Азімов та О. Н. Щукін під комунікативною компетентністю розуміють «здатність вирішувати засобами іноземної мови актуальні для учнів завдання спілкування в побутовій, навчальній, виробничій та культурного життя; вміння студента користуватися фактами мови і мовлення для реалізації цілей спілкування. Здатність реалізовувати лінгвістичну компетентність в різних умовах мовного спілкування» [3, с. 98].

Комунікативна компетенція має свою структуру (рис. 1.1):

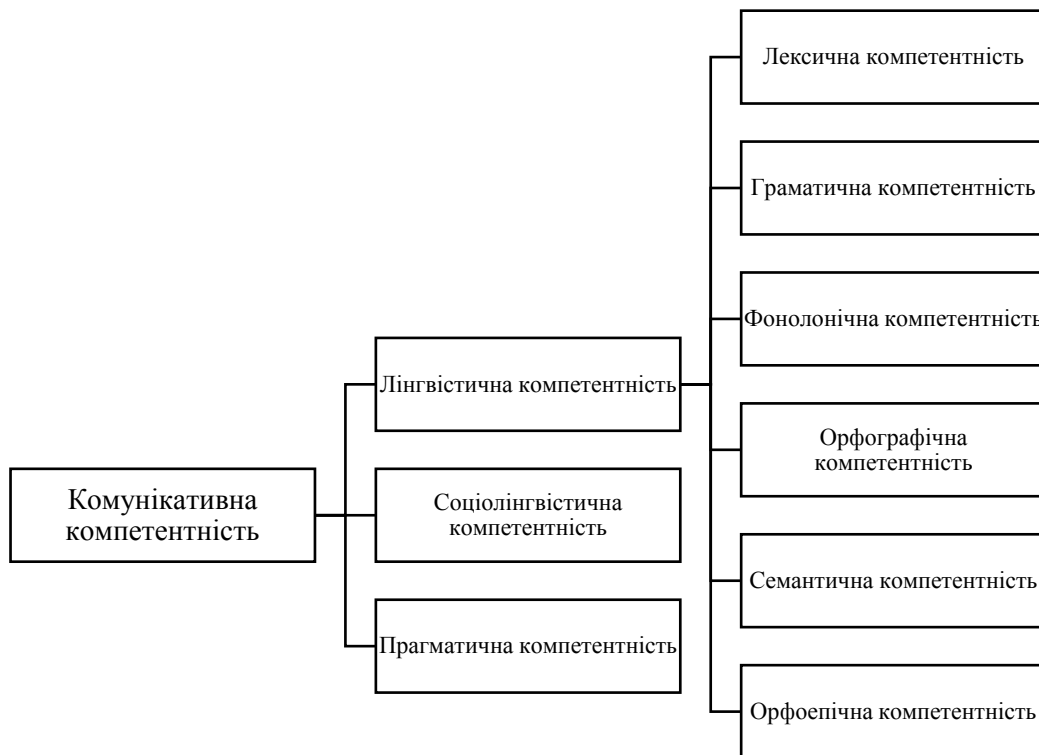

Рис. 1.1 – Структура компетентності

Отже, комунікативна компетентність складається з трьох ключових компетентностей:

- прагматичної;
- соціолінгвістичної (мовний досвід);
- лінгвістичної (мовленнєвий досвід), яка включає в себе: лексичну компетентність, граматичну компетентність, семантичну компетентність,

фонологічну компетентність, орфографічну компетентність, орфоепічну компетентність.

1.2 Граматична компетентність як запорука ефективного навчання учнів

Наразі, в умовах реформації сучасної системи освіти, на заняттях з мовних дисциплін велика увага приділяється формуванню граматичної компетентності учнів, тому що володіння комунікативною компетентністю в цілому неможливо без володіння граматичною компетентністю на достатньому рівні.

Проблема навчання граматичному аспекту іноземної мови традиційно є одним з пріоритетних завдань в теорії навчання іноземним мовам (І. М. Берман, М. К. Бородуліна, Н. Д. Гальскова, Н. І. Гез, Б. О. Лапідус, М. В. Ляховицький, Є. І. Пассов, С. Ф. Шатілов та ін.). Однак аналіз науково-методичної літератури свідчить про те, що про проблеми, пов'язані з формуванням граматичної компетентності заговорили порівняно недавно. Розглянуті нами дослідження відносяться в основному до останнього десятиліття (Л. А. Широкова, І. В. Чернецька, О. С. Якимчук, Л. І. Карпова, Т. О. Лопарева, О. О. Рубльова, Л. К. Бободжанова, О. І. Вовк, М. В. Лебедева та ін.). Виходячи з актуальності даної проблеми, вважаємо значущим зупинитися на розгляді термінологічного аспекту граматичної компетентності.

На думку І. Ф. Мусаелян, «уміння правильно і грамотно поєднувати слова, складати словосполучення, формувати речення в залежності від ситуації є найважливішою умовою функціонування мови як засобу спілкування. Однак оволодіння лексикою і граматиною мови, що вивчається, є важливим не тільки для продуктивних умінь в усному і письмовому мовленні, а й для розуміння мови інших людей при аудіюванні і читанні. Можна грамотно побудувати власне висловлювання, використовуючи досить обмежений набір слів і граматичних конструкцій, але це не гарантує того, що інші люди не будуть використовувати

більш складні структури в своїй промові, що може стати серйозною перешкодою для розуміння сутності висловлювання, не кажучи вже про тонкощі соціолінгвістичного характеру, що виражаються в можливому підтексті сказаного» [55, с. 139].

Отже, повноцінне спілкування можливе лише за умови достатнього розуміння співрозмовника. На думку Е. Г. Азімова, граматична компетентність – це перш за все знання «граматичних елементів мови і вміння ними користуватися в процесі спілкування» [3, с. 53]. Під граматичною компетентністю, І. В. Черненко в свою чергу, розуміє «здатність індивіда комунікативно доцільно і ситуативно адекватно користуватися іншомовними граматичними знаннями, навичками і вміннями з метою адекватної реалізації своєї мовної поведінки на даній іноземній мові в процесі спілкування» [83, с. 39].

Відповідно до думки S. Thornbury [1], граматична компетентність є не що інше як рівень освоєння людиною основного коду мови, тобто його граматичними правилами, словотворенням, структурою речень, вокабуляром.

С. В. Мерзляков [49] під поняттям «граматична компетентність» розуміє здатність людини до комунікативно-доцільного і ситуативно-адекватного використання іншомовних граматичних знань, навичок і умінь з метою реалізації своєї мовної поведінки іноземною мовою в процесі спілкування. На думку дослідника, використання терміну «граматична компетентність» передбачає сформованість у мовної особистості готовності і здатності не тільки розуміти, але і самостійно висловлювати певний сенс, оформлюючи його при цьому у вигляді фраз і речень, використовуючи систему граматичних правил конкретної мови [49].

На думку вітчизняної дослідниці С. Ю. Ніколаєвої, вивчення граматики іноземної мови є необхідною складовою частиною практичної мети навчання іноземних мов, яка може бути сформульована як «опанування комунікативною компетентністю на рівні, достатньому для іншомовного спілкування у чотирьох видах мовленнєвої діяльності: аудіюванні, говорінні, читанні та письмі у типових

ситуаціях” [50, с. 39]. На думку дослідниці, формування граматичної компетентності включає в себе створення вміння застосовувати граматичні засоби мови, спираючись на знання принципів, керуючих поєднанням лексичних елементів в значущій фразі, тобто вміння як розуміти і розпізнавати грамотно сформульовані речення промовця, так і висловлювати свої власні думки в процесі продукування мови. Саме вміння поєднувати, видозмінювати слова для побудови граматично правильних словосполучень і речень є однією з найважливіших умов практичного оволодіння мовою, тобто використання її в якості засобу спілкування.

Отже, С. Ю. Ніколаєва зазначає, що граматична компетентність – це складова частина мовної компетентності, що входить в структуру іншомовної комунікативної компетентності. Будучи однією з субкомпетентностей іншомовної комунікативної компетентності, граматична компетентність включає в себе, з одного боку, зв'язки і закономірності, які встановлюються між граматичними феноменами і концептами, які виражаються ними, а з іншого – можливості взаємодії рідної та іноземної мов, при яких граматичні відносини позначають когнітивне, концептуальне світосприйняття представників цих мовних соціумів [50, с. 54].

На думку О. А. Рубльової, граматична компетентність передбачає формування спеціальних граматичних когнітивних моделей, які зберігаються в мозку окремо від смислових моделей і викликаються в процесі мовного спілкування згідно з «граматичними зобов'язаннями» смислових моделей [74, с. 12].

Згідно з документами Ради Європи, граматична компетентність розуміється як «знання граматичних елементів мови і вміння їх використовувати в мові. Граматична компетентність включає здатність розуміти і виражати певний сенс, оформляючи його у вигляді фраз і речень, побудованих за правилами певної мови (на відміну від механічного відтворення завчених зразків)» [60, с. 107 – 108]. Таке

розуміння граматичної компетентності передбачає наявність в її складі наступних компонентів:

а) знання граматичних правил, які перетворюють лексичні одиниці в осмислене мовне висловлювання;

б) вміння і навички оперувати граматичними засобами і адекватно використовувати граматичні явища в іншомовній мовній діяльності в різних ситуаціях спілкування для вирішення комунікативних завдань;

в) здатність і готовність розуміти і висловлювати певний сенс, оформляючи його у вигляді мовних висловлювань в усній і письмовій формах, сконструйованих за правилами даної мови [60, с. 116].

Вітчизняний науковець І. П. Тригуб [78, с. 75] зазначає, що основними компонентами граматичної компетентності є такі:

- граматичні навички :
 - 1) репродуктивні (навички говоріння й письма);
 - 2) рецептивні (навички аудіювання й читання); характеризуються такими ознаками, як автоматизованість, гнучкість і стійкість та поетапна сформованість);
- граматичні знання;
- граматична усвідомленість.

Як зазначає О. Вовк, граматична компетентність включає в себе системне знання лексичного, морфологічного, синтаксичного, фонетичного та орфографічного аспектів мови для побудови осмислених і зв'язних висловлювань; володіння граматичними поняттями, а також засобами вираження граматичних категорій; навички і вміння адекватно використовувати граматичні явища в мовленнєвій діяльності в різноманітних ситуаціях спілкування для розв'язання мовленнєво-розумових проблемних завдань [12, с. 22].

Існують кілька підходів до формування граматичної компетентності. Перший підхід – комунікативний. Відповідно до такого підходу, формування граматичної компетентності передбачає, що засвоєння граматики іноземної мови

відбувається в процесі вирішення комунікативних завдань, тобто при вживанні граматичних форм в мові. Нові граматичні форми повинні засвоюватися учнями в процесі багаторазового повторення їх в нових комунікативних ситуаціях. При такому навчанні оволодіння граматиною відбувається шляхом відтворення і запам'ятовування форм, що вживаються в мовних контекстах, формування граматичних уявлень здійснюється шляхом пристосування мовних ситуацій під завчені форми. Недоліком комунікативного підходу є те, що засвоєння граматики відбувається тільки на підсвідомому рівні [20, с. 201].

Розвиток когнітивної лінгвістики та психології визначив появу ще одного підходу до формування граматичної компетентності – концептуального. Сутність його полягає в тому, що будь-яке висловлювання розглядається як складне явище, з урахуванням контекстуальних, стилістичних, узуальних і авторських особливостей, що реалізуються в тексті. Такі поняття, як правильно/неправильно, стають відносними, головним при аналізі висловлювання є з'ясування смислового та емоційного ефекту, якого прагнув досягти автор висловлювання [20, с. 202].

На думку С. Страус, Дж. Лі [99, с. 185] та ін. дослідників, які розробили концептуальний підхід до формування граматичної компетентності, граматики являє собою інструмент, що дозволяє учням виявити і усвідомити, одночасно індуктивно і дедуктивно, граматичні концепти і їх нюанси (наприклад, «завершеність», «припущення», «ціле», «частина», «відоме», «специфічне» та ін.), а також способи їх кодування носіями мови в морфосинтаксичних формах. Таким чином, мета концептуальної граматики – підвищити якість розуміння і говоріння іноземною мовою шляхом присвоєння смислового змісту використовуваних граматичних явищ, тобто граматичних концептів. Граматичні концепти, на думку С. Страус та Дж. Лі [99, с. 187] – це абстрактні уявлення, ідеальні моделі, матеріально виражені в понятті, терміні і які володіють набором істотних і другорядних ознак. Так, для концепту «визначеність» в англійській мові істотною ознакою буде однаковість уявлення про предмет розмови для мовця і слухача.

Процес формування будь-якого концепту передбачає аналіз великого текстового матеріалу, висунення гіпотез, підтвердження або спростування їх, висунення нових, структурування і присвоєння концепту. Побудова граматичного концепту завершується фінальним узагальненням, вираженим у вигляді схеми або правила.

Таким чином, робочим визначенням поняття граматичної компетентності в нашому дослідженні приймаємо визначення С. Ю. Ніколаєвої, а саме: складова частина мовної компетентності, що входить в структуру іншомовної комунікативної компетентності; зв'язки і закономірності, які встановлюються між граматичними феноменами і концептами, які виражаються ними, а з іншого – можливості взаємодії рідної та іноземної мов, при яких граматичні відносини позначають когнітивне, концептуальне світосприйняття представників цих мовних соціумів.

1.3 Особливості та труднощі формування граматичної компетентності

Умови сучасних реформ української освіти передбачають формування Нової української школи – школи, в якій навчання учнів здійснюватиметься через практичну діяльність. Нова українська школа спрямована на переорієнтацію освітнього процесу, про інноваційний підхід до навчання, про зміну освітньої парадигми: про відхід від традиційної системи освіти, про відмову від «з педагогіки знань» та прийняття педагогічних нововведень, про прихід антропоцентричної парадигми на зміну комунікативно-прагматичній. Нова українська школа спрямована на прийняття педагогіки, головною метою якої буде розвиток усієї сукупності якостей особистості: знань, умінь, навичок, відносин до діяльності, способів розумових дій, компетентностей. При цьому провідна роль відводиться не іншомовній компетентності, формування якої є головною метою навчання будь-якої іноземної мови, а мовленнєвій компетентності, як провідній в системі полікультурної іншомовної освіти XXI століття [79, с. 5].

Важливо відзначити, що в даний час технологія розвитку граматичної компетентності починає активно впроваджуватися в систему освіти. Мета формування граматичної компетентності в третьому класі загальноосвітньої школи – опанування учнями граматичних засобів на рівні третього класу і вміння адекватно використовувати їх в мові. Граматична компетентності передбачає:

- 1) здатність розуміти і висловлювати певний сенс, оформляти його у вигляді висловлювань, побудованих за правилами англійської мови;
- 2) знання граматичних правил, що об'єднують окремі лексичні одиниці в осмислене висловлювання;
- 3) навички та вміння адекватно використовувати граматичні явища в мовній діяльності в різних ситуаціях спілкування для вирішення комунікативних завдань [18, с. 54].

Оволодіння граматичною компетентністю може бути здійснене експліцитним або імпліцитним шляхом, тобто або через усвідомлене, системне навчання, в процесі вирішення проблемних завдань, або через мимовільне, інтуїтивне навчання в процесі реальної комунікації. Відповідно, існують два взаємодіючих види знань, при цьому експліцитне знання може перейти в імпліцитне через практику. Експліцитні та імпліцитні знання можуть бути класифіковані як вивчені і засвоєні: одні можуть бути набуті в результаті цілеспрямованого навчання (увага індивіда фокусується на формальних ознаках досліджуваних мовних явищ; інші можуть бути набуті автоматично, через природну комунікацію (увага індивіда концентрується на значенні, функції мовних явищ) [11, с. 72].

У процесі формування граматичної компетентності важливим стає набуття учнями граматичних навичок, що складається з декількох послідовних етапів:

- 1) ознайомлення з граматичним явищем;
- 2) наслідування (виконання за зразком);
- 3) трансформація граматичного явища;

4) продуктивне використання граматичних форм [80].

Державний освітній стандарт основної загальної освіти, затверджений Постановою Кабінету Міністрів України від 20 квітня 2011 р. № 462 «Про затвердження Державного стандарту початкової загальної освіти» [40], являє собою сукупність вимог, обов'язкових при реалізації основної освітньої програми основної загальної освіти освітніми установами, що мають державну акредитацію.

Згідно освітнього стандарту, інтегративної метою навчання іноземної мови в початковій школі є формування елементарної мовленнєвої і в тому числі, граматичної компетентності молодшого школяра на доступному для нього рівні в основних видах мовленнєвої діяльності: аудіювання, говоріння, читання і письмо.

Отже, зміст граматичної компетентності в п'ятому класі спрямований на досягнення таких цілей:

а) формування вміння спілкуватися англійською мовою на елементарному рівні з урахуванням мовних можливостей і потреб молодших школярів в усній (аудіювання і говоріння) і письмовій (читання і письмо) формах;

б) залучення дітей до нового соціального досвіду з використанням англійської мови: знайомство молодших школярів зі світом зарубіжних однолітків, із зарубіжним дитячим фольклором і доступними зразками художньої літератури; виховання доброзичливого ставлення до представників інших країн;

в) розвиток мовних, інтелектуальних і пізнавальних здібностей школярів, а також їх загальнонавчальних умінь; розвиток мотивації до подальшого оволодіння іноземною мовою;

г) виховання і різнобічний розвиток школяра засобами іноземної мови [13].

Відповідно до державного стандарту, учень п'ятого класу повинен навчитися:

а) розрізняти на слух і адекватно вимовляти всі звуки англійської мови, дотримуючись норм вимови звуків,

б) дотримуватися правильного наголосу в ізольованому слові, фразі,

в) розрізняти комунікативні типи речень по інтонації,

г) коректно вимовляти речення з точки зору їх ритмико-інтонаційних особливостей;

2) підвищений рівень передбачає розвиток навичок:

а) розпізнання сполучного звука «r» і вміння його використовувати,

б) дотримання інтонації перерахування;

в) дотримання правил відсутності наголосів на службових словах (артиклях, сполучниках);

г) читання слів, що вивчаються по транскрипції.

Передбачається володіння знаннями щодо таких граматичних аспектів, як:

1. Adjective:

– comparative and superlative forms of regular and irregular adjectives

2. Adverb:

– frequency place (here/there);

– chronological sequence (first, next, etc.) time for the past;

– present and future (now, today, yesterday, tomorrow, already, yet).

3. Conjunction:

– but as a basic connector;

– because for causes and reasons;

– Modality can, could, have to, had to;

4. Preposition:

– movement (into, out of) place (inside, outside, next to, etc.);

– time (in, on, at, for, since, from ... to, during, by);

– possession and attribution (of, with, without);

5. Pronoun and Determiner;

– object personal pronouns;

– interrogative pronouns who, whose how much/how many (with uncountable/countable nouns some, any, no, a lot (of) with uncountable/countable nouns;

6. Verb

- there is/there are + uncountable/countable nouns;
- present perfect;
- past continuous.

Отже, в 5 класі учні мають володіти достаньо обширним обсягом знань, що передбачає включення у навчальний процес комплексів технологій та методик, спрямованих на ефективне засвоєння граматичних аспектів англійської мови.

1.4 Сучасні технології та їх роль у формуванні граматичної компетентності

1.4.1 Сутність сучасних технологій та їх роль у формуванні граматичної компетентності

В умовах сучасності, все більша увага в освітнім процесі приділяється активним методам навчання, які спрямовані на формування в учнів самостійності, гнучкості, критичності мислення. Найбільш потужний джерелом активності учнів у розвитку своїх творчих здібностей, інтересів, умінь, навиків та інших інтелектуальних характеристик сьогодні є новітні технології. Нові технології в освіті – це, перш за все інформаційні та комунікаційні технології, нерозривно пов'язані з використанням комп'ютеризованого навчання. Використання нових інформаційних технологій в школі включає в себе використання не тільки нових технічних засобів, але й нові форми та методи викладання, новий підхід до освітнього процесу.

Враховуючи інтенсивний розвиток Інтернет-технологій, не виключено, що в майбутньому з'явиться безліч сервісів мережі Інтернет, за допомогою яких можна

буде з легкістю побудувати освітнє середовище для кожного учня. Сьогодні, подібне середовище може бути побудовано такими способами [73, с. 12]:

- створення або використання програм-оболонок для навчання;
- формування освітнього середовища на основі сервісів WEB 2.0.

У науковій пресі останніх років з'явилося безліч робіт, присвячених вивченню сервісів WEB 2.0 і застосуванню цих сервісів в різних напрямках освітнього процесу. Можна відзначити внесок О. О. Андрєєва [5], Д. А. Іванченко [34], Є. Д. Патаракіна [66; 67; 68] та інших вчених.

Так, Є. Д. Патаракін вважає, що WEB 2.0 – це сервіси глобальної мережі Інтернет, які використовуються для організації спільної комфортної мережевої діяльності в навчанні. Сервіси WEB 2.0 дозволяють працювати з WEB-документами спільно, обмінюватися інформацією і працювати з масовими публікаціями [66, с. 5].

Д. А. Іванченко зазначає, що ресурси WEB 2.0 складають основу сучасного інтернет-простору і дозволяють об'єднати різні WEB-служби і WEB-сервіси в єдине інформаційне середовище для спільного формування і використання колективного знання [34, с. 20].

С. Доунс ввів в ужиток термін eLearning 2.0 (освіта 2.0) і припустив, що в застосуванні до навчання можливості WEB 2.0 означають перехід до моделі, в центрі педагогічного дизайну якої виявляється учень. Причому учень не тільки стає більш самостійним з точки зору контролю над навчальним процесом, а й більш активним у створенні навчальної інформації та взаємодії з іншими учасниками навчання [91]. Характеристиками WEB 2.0 є соціальні інструменти і системи, іменовані соціальним програмним забезпеченням, яке включає в себе WEB-журнали (блоги), Вікі, RSS (Really Simple Syndication) і підкастинг – канали, пірінгові мережі (P2P) обміну мультимедіа додатків і соціальні закладки.

О. О. Андрєєв, досліджуючи впровадження сервісів WEB 2.0 у школі, прийшов до наступних висновків [5, с. 57]:

1. Велика частина інструментів WEB 2.0 містить властивості, які дозволяють дієво застосовувати їх в навчальному процесі практично на всіх етапах освіти. Сильною стороною сервісів є їх доступність, мобільність та безкоштовність.

2. Необхідно досліджувати і накопичувати досвід з пошуку можливостей застосування цих сервісів в навчальному процесі. Це можливо здійснювати в рамках наукового напрямку, під назвою електронна педагогіка, предметом дослідження якої є навчальний процес в інформаційному середовищі. У зв'язку з цим, одним з актуальних завдань електронної педагогіки стає розробка методик застосування WEB 2.0 в навчальному процесі [5, с. 58].

У своїй статті Д. А. Іванченко зазначав, що «до числа найбільш популярних сервісів WEB 2.0 сьогодні можна віднести наступні [34, с. 22]:

- блоги (blog, від англ. WEB log) і мікроблоги, спрямовані на організацію власного інформаційного простору користувача у вигляді інтернет-щоденника (онлайн-журналу), що дозволяє публікувати, зберігати, обробляти, передавати різну за виглядом і змістом інформацію і здійснювати її пошук по всіх блогах;
- соціальні мережі (англ. social networking service), створені для об'єднання людей, що дозволяють розміщувати інформацію про себе, утворювати відкриті і закриті спільноти за інтересами для колективного обговорення різних питань і здійснення спільної діяльності;
- вікі-проекти – ресурси (web – сайти) колективного створення гіпертексту, призначені для формування електронних і медіабібліотек. До їх складу включені каталогізовані тематичні бази енциклопедичних, довідкових, словникових, ілюстративних та інших документів і даних для забезпечення адресного пошуку і вільного мережевого доступу;
- соціальні мультимедіа призначені для зберігання і спільного використання, обміну, коментування і редагування графічної, аудіо-та відеоінформації, фотографій, анімації та ін.;

- соціальні пошукові системи і сервіси закладок, спрямовані на спільний пошук інформації та колективне створення, обмін і систематизацію посилань на тематичні інтернет-ресурси;
- соціальні геоінформаційні системи, забезпечують спільний опис, редагування, актуалізацію, зіставлення і використання для вирішення прикладних завдань знання. Вони прив'язані до тієї ділянки місцевості, про яку надають інформацію;
- багатокористувацькі мережеві ігри (Massively Multiplayer Online Games) – комп'ютерні онлайн-ігри, в які одночасно грають кілька людей, з віртуальними персонажами, неіснуючими расами і кастами, віртуальною економікою, географією, ресурсами, власною системою навчання, заохочень і покарань, тощо» [34, с. 23].

Для більшості сучасних учнів, використання сервісу WEB 2.0 потребує певних зусиль. Робота з WEB 2.0, включення його в навчальну діяльність вимагає додаткових зусиль і значних витрат часу не тільки від учнів, а й від викладача. Зміниться і роль викладача. Він зможе урізноманітнити навчальний процес, переходячи від однієї ролі до іншої – будь то експерт, який перевіряє результати, і старший товариш, який ділиться своїм власним досвідом, і організатор навчального процесу [64, с. 610].

У дослідженні Н. І. Батрової, М. А. Лукоянової, А. Х. Хусаїнової [6] була розроблена і впроваджена технологія застосування в аудиторній діяльності учнів сервісів WEB 2.0. В якості основних інструментів і предмета вивчення при викладанні ряду дисциплін, були використані сервіси Google. Автори пишуть в результаті освоєння дисципліни формується досвід застосування ІКТ у діяльності учнів, що включає такі компетенції, як готовність використовувати основні методи, способи і засоби отримання, зберігання і переробки інформації; готовність працювати з комп'ютером як засобом управління інформацією; вміння представляти результати своєї діяльності та ін.

Говорячи про особливості вивчення англійської мови засобами інформаційних технологій, варто зазначити, що головною проблемою вивчення іноземної мови школярами є відсутність англомовного середовища. Сучасні технічні аутентичні засоби навчання допоможуть заповнити цей недолік, зокрема, за допомогою використання комп'ютерних технологій на уроках іноземної мови.

Для формування граматичних навичок учнів, формування словникового запасу, комунікативної соціокультурної компетенції, та їх залучення до культурних цінностей народу мови, що вивчається, важливу роль відіграє використання сучасних інформаційних аутентичних матеріалів.

Використання комп'ютерних технологій допомагає в вирішенні наступних задач:

1. Дає можливість учням познайомитися з «мовою в живому контексті», тобто «зв'язує урок з реальним світом і показує англійську мову в дії»;
2. Завдяки аудіо та відео матеріалам, учні мають змогу зануритись у англомовне середовище, що дає можливість не заучувати правильність вимовляння на теоретичному курсі, а наслідувати тому, як це роблять носії мови. Завдяки відео матеріалам, учні мають можливість прослідкувати рухи мовного апарату, сприймати сучасну вимову так, як вона звучить в справжньому англомовному середовищі на даний момент.
3. Розвиває увагу і пам'ять, так як саме через органи зору і слуху дитина отримує основну інформацію про навколишній світ;
4. Допомагає поєднувати різні види комунікативної діяльності: аудіювання, мовлення, читання;
5. Сприяє інтенсифікації навчального процесу, так як інформація, представлена в наглядній формі, засвоюється легше і швидше;
6. Розширює кругозір і підвищує загальну культуру школярів;
7. Підвищує мотивацію та активність учнів, створює атмосферу спільної пізнавальної діяльності, дає стимул для подальшої самостійної роботи;

8. Допомагає оволодіти навиками міжкультурної комунікації [48].

Існує кілька підходів до класифікації комп'ютерних технологій.

I. За типом комп'ютерних технологій:

а) Аутентичні (відеоматеріали, створені носіями мови та не призначені для навчальних цілей);

б) Навчальні (штучно створені для вирішення певних навчальних задач);

II. По каналам сприйняття або засвоєння інформації:

а) Аутентичні відео-матеріали;

б) аутентичні аудіо-матеріали;

в) аутентичні аудіо-відеоматеріали.

III. За засобом презентації:

а) Аутентичні матеріали, які представляються з допомогою технічних засобів навчання: відеоматеріали (телепередачі, програми та тощо), комп'ютерні програми, Інтернет ресурси та т.д .;

Сучасні технології допомагають реалізувати основну задачу педагога, яка полягає в тому, щоб створити умови практичного володіння мовою для кожного учня, вибрати такі методи навчання, які дозволять кожному з учнів проявляти свою активність, свою творчість. Задача педагога – активізувати пізнавальну діяльність учня в процесі навчання іноземним мовам. Сучасні педагогічні технології такі, як навчання в співпраці, проектна методика, використання нових інформаційних технологій, Інтернет-ресурси допомагають реалізувати особистісно-орієнтований підхід у навчанні, забезпечують індивідуалізацію та диференціювання навчання з урахуванням можливостей учнів, їх рівня навчання [56, с. 3].

В сучасних освітніх технологіях, які включають в себе різноманітні форми і методи, важливе місце займають автентичні матеріали, які використовуються під час вивчення іноземних мов. Правильно обрані комп'ютерні технології дають можливість поєднати мовні та фахові навички учня, створюють основу

довготривалої мотивації у вивчанні англійської мови, оскільки сприяють розширенню комунікативного поля учня та формуванню різних видів компетенцій [82].

Серед безлічі аргументів на користь використання комп'ютерних технологій основними можна вважати такі:

- можливість працювати над мовою на основі автентичних комунікативних ситуацій (звук, картинка, кадр, усна мова, жести і т. д.);
- залучення читання, тобто в сприйняття різних елементів ситуацій, що полегшує мовний доступ, зокрема доступ до розуміння лексики;
- швидкість оволодіння навичками усного мовлення;
- численні соціально-культурні елементи, представлені в комунікативних ситуаціях;
- різноманітність документів і розмовних ситуацій;
- різноманітність і гнучкість використання автентичних відеоматеріалів [28, с. 12].

Комп'ютерні технології, що використовуються в процесі навчання, розуміються як один з видів технічних засобів навчання, що забезпечує функцію передачі інформації, а також отримання зворотного зв'язку в процесі сприйняття і засвоєння з метою подальшого розвитку тих чи інших навичок і компетенцій на уроках англійської мови. Включення комп'ютерних технологій в процес навчання змінює характер традиційного уроку, робить його більш живим і цікавим, сприяє розширенню загального кругозору учнів, збагачення їх мовного запасу і країнознавчих знань [31].

Використання комп'ютерних технологій на уроках англійської мови сприяє індивідуалізації навчання та розвитку мотивованості мовної діяльності учнів. Специфіка комп'ютерних технологій, як засобів навчання англійської мови забезпечує спілкування з реальними предметами, що стимулюють реальну

комунікацію: учні немов стають учасниками ситуацій, які представлені мовою, яка вивчається, грають певні ролі, вирішують «справжні», життєві проблеми.

Під час використання комп'ютерних технологій на уроках іноземної мови розвиваються два види мотивації: самомотивація, коли матеріал цікавий сам по собі, і мотивація, що досягається тим, що учневі буде продемонстровано його можливість розуміти мову, яку він вивчає. Це приносить задоволення і надає віру в свої сили і бажання до подальшого вдосконалення.

Отже, можна зробити висновки, що впровадження комп'ютерних технологій в процес навчання іноземним мовам допомагає вирішити багато завдань:

1. При роботі над ними можна задіяні всі чотири виду комунікативної діяльності: аудіювання, говоріння, читання і письмо. Перегляд автентичних відеоматеріалів допомагає створенню мовних зразків, які стають еталоном для мовленнєвої діяльності і, таким чином, сприяють розвитку навичок говоріння. Основна увага приділяється аудіюванню, найважчому аспекту в навчанні іноземної мови.

2. Використання комп'ютерних технологій на уроках англійської мови дозволяє учням розвинути лексичні навички і розширити кругозір. У них з'являється можливість дізнатися про історію, традиції, звичаї людей країни мови, що вивчається.

3. Новітні технології слугують стимулом до вивчення іноземних мов. Учні отримують можливість застосувати і розширити свої знання на незнайомий автентичний матеріал. Коли учні усвідомлюють, що вони здатні розуміти іншомовну автентичну мову, у них підвищується самооцінка і мотивація до вивчення предмета.

4. Використання комп'ютерних технологій на уроках підвищує активність учнів. Під час роботи з ними учні отримують велику кількість різноманітної інформації, яка дуже допомагає при подальшій роботі на післядемонстраційному етапі. Відеопідтримка створює умови для самостійної роботи учнів [76, с. 28].

Нами були виявлені наступні основні функції, які виконують комп'ютерні технології в навчальному процесі:

1. Інформаційна. Комп'ютерні технології є невичерпним джерелом інформації, вони володіють емоційними, інтелектуальними засобами взаємодії. Інформативність комп'ютерних технологій полягає в тому, що вони відображають реальну дійсність як більш різноманітну і багатогранну, ніж інші засоби масової інформації. У той же час, комп'ютерні технології зображують суспільство країни, що вивчається в тому вигляді, в якому воно існує в реальному світі. Для тих, хто вивчає англійську мову, комп'ютерні технології – це найкращий спосіб отримання інформації, яку бачать і чують самі носії мови.

2. Мотиваційна. Використання комп'ютерних технологій на уроках іноземної мови розвиває два види мотивації: самомотивація, коли фільм цікавий сам по собі, і мотивація, яка досягається тим, що учень розуміє, що він здатний розпізнавати іншомовне мовлення. Цей факт приносить задоволення і надає впевненості у собі і своїх силах, а також бажання до подальшого вдосконалення. Важливо і необхідно прагнути до того, щоб учні отримували задоволення саме тому, що вони розуміють мову, а не тільки за допомогою цікавого і захоплюючого сюжету.

3. Моделююча. Використання комп'ютерних технологій на уроці також може допомогти моделювати безліч різних ситуацій. Автентичні відеоматеріали створюють «в свідомості учня таку модель мови, яка оптимальна з точки зору породження повноцінної мови, а по-друге, образу світу, специфічного для даної культури. [87, с. 21–22].

4. Інтеграційна. Ця функція полягає в тому, що в якості носія інформації комп'ютерні технології можуть об'єднувати в собі не тільки навчальний матеріал, а й відображати конкретні явища і процеси навколишньої дійсності.

5. Ілюстративна. Ілюстративна функція полягає в тому, що учням демонструють приклади того, як можна реалізувати на практиці досліджуваний

ними матеріал. Поєднання аудіо та відео дозволяє автентичним матеріалам стати джерелом зразків автентичної мови. Крім вищесказаного, автентичні відеоматеріали відображають зміни, що відбулися в мові останнім часом.

6. Розвиваюча. Ця функція відповідає за розвиток механізмів пам'яті, мислення, а також розвитку особистісних якостей. Сприяє розвитку навичок і умінь мовних видів діяльності учнів в процесі оволодіння ними мовою, їх творчої діяльності, вона характеризується перенесенням знань і умінь в нову ситуацію [48, с. 23].

7. Виховна. Працюючи з комп'ютерними технологіями, учні досягають іншу культуру, виховна функція забезпечує не тільки цей процес, а також вона сприяє інтеграції різних соціумів і активного діалогу культур, а це, в свою чергу, є глобальною метою навчання. Використання автентичних відеоматеріалів реалізує принцип вивчення мови і культури одночасно. Використання комп'ютерних технологій у процесі шкільного навчання обмежене в силу того, що в такого роду матеріалах присутня величезна кількість різноманітної лексики і граматичних форм, а також особливості стилю автора, різний обсяг знань представників різних культур [48, с. 24].

1.4.2 Різновиди он-лайн технологій формування граматичної компетентності

Вивчивши наукові джерела, в яких згадується використання WEB 2.0, можна помітити, що всі в основному спрямовані на використання онлайн-тестів, і тільки деякі з них працюють з великою кількістю сервісів. На основі проведеного аналізу, можна виокремити такі основні види Інтернет сервісів для створення електронного дидактичного матеріалу, який може бути застосовано для формування граматичної компетентності (табл. 1. 1.) [56]:

Таблиця 1.1- Види Інтернет сервісів для створення електронного дидактичного матеріалу

Дидактичний матеріал	Інтернет сервіс, адреса, логотип	Опис
Вікторини, анкети, опитування	<p><i>JeopardyLabs</i> (https://jeopardylabs.com/)</p> 	<p>Використовується з метою генерації тематичних вікторин. Не потребує реєстрації. Підтримує кирилицю. Генерує посилання для роботи з вікториною.</p>
	<p><i>Kahoot!</i> (https://getkahoot.com/)</p> 	<p>Відносно новий сервіс, що використовується з метою створення вікторин, опитувань, тестів он-лайн. Присутня можливість додавання фото- та відео матеріалів до сервісу.</p> <p>Сервіс, що використовується з метою створення вікторин, тестів, опитувань. Працює по принципу зчитування QR-кодів з паперових карток учнів.</p>

Продовження таблиці 1.1

Картки-завдання	<p><i>BrainFlips</i> (http://www.brainflips.com/)</p> 	<p>Сервіс, що використовується з метою утворення карток, в якості супровідного наочного матеріалу. Присутня можливість додавати аудіо, фото та відео. Можна користуватись картками з інших сервісів.</p>
	<p><i>Flashcard Machine</i> (http://www.flashcardmachine.com/)</p> 	<p>Сервіс для підготовки дидактичних матеріалів у вигляді наборів карток. Матеріали на картках можуть бути у вигляді тексту, малюнків, звуку, посилань. Сервіс підтримує кирилицю.</p>
	<p><i>WordLearner</i> (http://www.wordlearner.com/)</p> 	<p>Сервіс для створення дидактичних матеріалів (робочих листів, головоломок, вправ, карток та ігор). Потребує реєстрації.</p>

<p>Дидактичні флеш-ігри</p>	<p><i>LearningApps.Org</i> (https://learningapps.org/)</p> 	<p>Сервіс для створення різних інтерактивних матеріалів: від пазлів і кросвордів до вікторин за шаблонами. Підтримує кирилицю.</p>
	<p><i>ClassTools.NET</i> (http://www.classtools.net/)</p> 	<p>Англомовний сервіс для створення інтерактивних Flash-ресурсів, й, передусім, дидактичних ігор, а також інтерактивних діаграм. Підтримує кирилицю. Без реєстрації.</p>
	<p><i>PurpozeGames</i> (http://www.purposegames.com/)</p> 	<p>Англомовний сервіс для створення тематичних ігор онлайн. Можливість вести рейтинг. Підтримує кирилицю.</p>
<p>Інтелект-карти, діаграми</p>	<p><i>Bubbl.us</i> (https://bubbl.us/)</p> 	<p>Англомовний Сервіс для побудови інтелект-карт. Простий і доступний інтерфейс, можливість спільної роботи, непоганий дизайн готових карт. Потребує реєстрації. Підтримує кирилицю.</p>

Продовження таблиці 1.1

	<p><i>Cacoo</i> (https://cacoo.com/)</p> 	<p>Простий та зручний сервіс для спільної роботи по створенню схем, діаграм, графіків, карт пам'яті. Окрім звичайних функцій сервіс має додаткові модулі для створення найскладніших схем і навіть плакатів. Інтерфейс підтримує кирилицю. Можливість публікації результатів в мережі.</p>
	<p><i>Diagramly</i> (https://www.draw.io/)</p> 	<p>Сервіс призначений для створення різноманітних схем, діаграм, логічних та інших конструкцій. Не потребує реєстрації. Сервіс підтримує російську мову. Результат можна зберігати на ПК в графічному та структурованому вигляді а також в хмарних сервісах Google Drive, Dropbox, OneDrive.</p>

Продовження таблиці 1.1

	<p><i>Mindomo</i> (http://www.mindomo.com/)</p> 	<p>Дозволяє створювати дуже яскраві карти, які містять фото, зображення, звук, відео, посилання. Основні особливості: необмежена кількість одночасних користувачів; миттєві зміни відображуються усім користувачам; коментарі та можливість голосувань та оцінок ідей; архів чату; повідомлення електронною поштою про зміну карти; автозберігання; онлайн та офлайн синхронізація.</p>
Інфографіка	<p><i>Easel.ly</i> (http://www.easel.ly/)</p> 	<p>Сервіс призначений для швидкого створення за допомогою шаблонів ефектної інфографіки. Створену роботу можна завантажити на ПК у вигляді JPG-файлу чи опублікувати його в інтернеті.</p>

Продовження таблиці 1.1

	<p><i>Infogr.am</i> (https://infogr.am/)</p> 	<p>Дозволяє швидко створити інфографіку. Потрібна реєстрація.</p>
	<p><i>PiktoChart</i> (http://piktochart.com/)</p> 	<p>Зручний інструмент для створення інфографіки в мережі. Створеною роботою можна ділитися в соцмережах, зберегти на ПК або отримати код та посилання для вбудовування інфографіки на сайт. Сервіс підтримує кирилицю. Потребує реєстрації. Особливістю сервісу є наявність шаблонів, які можна повністю модифікувати. Є можливість прив'язувати посилання до будь-якого об'єкту на інфографіці.</p>

Продовження таблиці 1.1

	<p><i>Calaméo</i> (http://ru.calameo.com/)</p> 	<p>Сервіс для миттєвого створення інтерактивних публікацій в Інтернеті. Дуже простий, але з широкими можливостями. З файлу форматів PDF, docx, pptx можна створювати журнали, брошури, каталоги, звіти, презентації та багато іншого. Крім того, він дозволяє шукати потрібні документи та обмінюватися посиланнями на документи.</p>
Створення та зберігання презентацій	<p><i>PhotoPeach</i> (http://photopeach.com/)</p> <p><i>Slideboom</i> (http://www.slideboom.com/)</p> 	<p>Створення презентацій у вигляді слайд-шоу з титрами на слайдах, музичним фоновим супроводом, «прив'язкою» відеоролика.</p> <p>Безкоштовне сховище для презентацій. Перевагою сервісу є те, що анімація та звук зберігаються навіть</p>

		при вбудовуванні презентації в блог чи сайт.
	<p><i>Slideshare</i> (http://www.slideshare.net/)</p> 	<p>Соціальний сервіс, що дозволяє конвертувати презентації PowerPoint у формат Flash та призначений для зберігання та подальшого особистого чи спільного їх користування. До сервісу можна завантажувати формати: PowerPoint (.ppt, .pps), PDF, та OpenOffice (.odp).</p>
	<p><i>Prezi</i> (https://prezi.com/)</p> 	<p>Веб-сервіс, за допомогою якого можна створювати інтерактивні мультимедійні презентації з нелінійною структурою. Сервіс заснований на технології масштабування (наближення і віддалення окремих частин одного слайду).</p>

Більш докладно, принципи роботи з сервісами схарактеризовано у Додатках А, Б.

Однією з форм віртуального мережевого простору, заснованого на сучасних інформаційно-комунікаційних технологіях, є віртуальні соціальні мережі. Віртуальна соціальна мережа – це інтерактивний багатокористувацький сайт, контент (зміст) якого наповнюється його відвідувачами, з можливістю вказівки будь-якої інформації про окрему людину, де обліковий запис (сторінку) користувача зможуть знайти інші учасники мережі. Віртуальні соціальні мережі як атрибут інформаційного суспільства формують особливий комунікативний простір, спілкування в якому має свої особливості та відмінності від спілкування у фізичній реальності [35, с. 261].

Дидактичний потенціал та особливості використання віртуальних соціальних мереж обумовлений, насамперед, тим, що їх доступна для більшості користувачів Інтернету ідеологія і інтерфейс роблять можливу економію часу, коли відпадає необхідність в організації адаптації учнів до нового для них освітнього і одночасно комунікативного простору. Віртуальні соціальні мережі також сприяють не тільки формальному, але і неформальному спілкуванню педагога та учнів, що робить можливим реалізацію технології особистісно-орієнтованого навчання. Використання віртуальних соціальних мереж педагогом дозволяє робити навчання англійської мови безперервним, виводити його за межі аудиторних занять, що додатково стимулює учнів.

Можна виділити наступні переваги використання соціальної мережі в якості навчального майданчика:

1. Соціальні мережі – звичне середовище для учнів.
2. У соціальній мережі людина виступає під своїм ім'ям та прізвищем.
3. Технологія Wiki дозволяє всім учасникам мережі створювати мережевий навчальний контент.
4. Можливість спільної роботи.
5. Наявність форуму, стіни, чату.
6. Кожен учень-учасник може створити свій блог, як електронний зошит.

Мультимедійність комунікативного простору гранично полегшує завантаження і перегляд у віртуальній навчальній групі відео- і аудіоматеріалів, інтерактивних програм [54, с. 174-175]. У соціальних мережах можливе створення віртуальних навчальних груп, в яких викладач робить доступ для своїх учнів і розміщує для них необхідний навчальний контент, а учні можуть обговорювати, спільно виконувати завдання і розміщувати результати як індивідуальної, так і групової роботи. Це забезпечує інтерактивність процесу навчання англійської мови.

Крім вищеописаних можливостей використання віртуальних соціальних мереж у навчанні іноземних мов, зокрема англійської, поєднання індивідуальних і групових форм навчальної роботи допомогою віртуальних мереж дозволяє домагатися кращого розуміння та засвоєння навчального матеріалу, а також індивідуалізації навчання. Спільність комунікативного простору віртуальних соціальних мереж для всіх суб'єктів процесу навчання іноземної мови дозволяє спільно оцінювати як процес, так і результати виконання навчальних завдань, спостерігати динаміку успішності кожного члена віртуальної навчальної групи і відстежувати його активність [35, с. 261].

Завдяки віртуальним соціальним мережам викладачі англійської мови отримують широкі можливості як індивідуалізації, так і забезпечення інтерактивності навчання. На тлі сучасних модернізаційних процесів у вищій освіті, коли значна частка навчального часу переноситься з аудиторних годин на самостійну роботу учнів, подібний ефект від використання віртуальних соціальних мереж робить більш доступним використання дослідницьких підходів у навчанні, самостійний і груповий пошук інформації для вирішення поставленої педагогом проблемної задачі, вироблення і розвитку здібностей до самостійного пошуку необхідної інформації, до роботи в команді, колективної пошукової діяльності, взаємодії з одногрупниками [9, с. 106].

Використання елементів креативного письма, а саме, написання текстів будь-якого формату в соціальних мережах, має певний позитивний вплив на психосоціальні процеси студентів. Вправи з елементами креативного письма розкривають можливості творчого поводження з мовою. Подібне вільне, творче поводження з мовою поряд з її безпосереднім вивченням, сприяє розвитку певних психосоціальних факторів, наприклад подолання страху. Письмова форма викладення своїх думок і емоцій як фактор захисту сприяє формуванню та розвитку довіри. Більшості людей, що займаються вивченням іноземних мов, знайоме почуття невпевненості і страху, особливо в процесі комунікації іноземною мовою [54].

Подолання страху в процесі написання твору пояснюється тим, що концентруючись на креативній формі викладу змісту, майбутній філолог ніби відволікається від своїх страхів і дуже швидко досягає позитивних результатів у створенні письмового тексту. Твір можна з успіхом використовувати вже на початкових ступенях навчання іноземної мови. На думку I. Voettcher, «знайомство з елементами креативного письма слід починати якомога раніше у формі письмового вираження власної думки або інших коротких текстів» [90, с. 87].

Поряд з використанням потенціалу написання текстів будь-якого формату в соціальних мережах, подоланням страху, що виникає в процесі вивчення іноземної мови, вправи з написання в соціальних мережах, безумовно, розвивають навички писемного мовлення. Формування і розвиток навичок писемного мовлення є більш складними і тривалими процесами, ніж читання. Дослідник підкреслює, що «для читання більш характерно задоволення, а для письма – докладені зусилля» [90, с. 91]. Згідно з цією обставиною креативне письмо сприяє також подолання почуття страху в процесі формування і розвитку навичок писемного мовлення.

Ще один психосоціальний фактор написання текстів в соціальних мережах – «захист за допомогою письмової форми». Н. W. Hunke і W. Steinig стверджують,

що в процесі письма можна спостерігати «звільнення від стресу» [93, с. 203]. Письмова форма креативного завдання відкриває для студента захищений, «безпечний» простір, в якому його мовна діяльність менш керована ззовні, ніж на звичайному, традиційному занятті, а тому створюваний текст набуває особистісного звучання. Учень має більше часу для формулювання власних думок, ніж у процесі мовотворення.

При цьому навіть у дуже скутих, сором'язливих учнів значно підвищується мотивація виконання креативних завдань, а також з'являється потреба презентації власних текстів і публічного вираження думок і почуттів. Однак слід підкреслити, що представлення власних текстів у групі має відбуватися добровільно, щоб не порушувати атмосферу довіри та захищеності.

Створення власного тексту креативними засобами, на відміну від звичайних символів вправ або вправ за зразком, розвиває в учнів віру в свої мовні здібності і пробуджує бажання поділитися написаним з іншими членами групи. Розвиток віри у власні здібності в комбінації з атмосферою захищеності в процесі письма, як правило, позитивно впливає на розвиток почуття товариства і групової приналежності. А це, в свою чергу, сприяє розвитку почуття довіри в групі і, таким чином, чинить позитивний вплив на весь процес навчання [71, с. 101].

Таким чином, особливості використання віртуальних соціальних мереж в викладанні англійської мови обумовлені можливостями даного сегменту Інтернету як комунікативного, інтерактивного та мультимедійного простору. Масовий охоплення віртуальними мережами учнів дозволяє робити процес навчання мови не тільки інтерактивним і груповим, але і особистісно орієнтованим, коли педагог може проводити моніторинг успішності кожного. Крім того, це дозволяє ефективно поєднувати аудиторні заняття з іноземної мови з дистанційним навчанням, що робить освітній процес безперервним і не залежить від розкладу навчальних занять [35, с. 262].

Серед завдань з використанням соціальних мереж, слід зазначити, наприклад, наступні:

- обмін електронними повідомленнями (листами) з викладачем та з іншим (іншими) учнем (учнями) (для учнів 8-9 класів);
- створення власних сторінок;
- ведення груп і створенням коментарів;
- створення інтерактивних публікацій;
- створення інтерактивних опитувань;
- створення інтерактивних завдань для формування орфографічних навичок в ході взаємонавчання та ін.

Таким чином, Інтернет сервіси Kahoot, LearningApps, Plickers, є ефективними платформами для розробки й використання інтерактивних вправ у викладанні інформатики. Вони надають прекрасну можливість зробити процес моніторингу учнів ефективним та зручним. Ефективним засобом реалізації он-лайн технологій є також і соціальні мережі.

2 ПРОВЕДЕННЯ ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНОГО НАВЧАННЯ ТА ОЦІНЮВАННЯ ЙОГО ЕФЕКТИВНОСТІ

2.1 Система вправ та завдань на основі он-лайн технологій для формування граматичної компетентності

В цьому підрозділі буде наведено систему вправ та завдань на основі он-лайн технологій для формування граматичної компетентності учнів 5 класу. Нами буде розроблено комплекс завдань на основі он-лайн технологій, покликаних доповнювати підручний та навчальні матеріали для учнів 5 класу. Розглянемо існуючі завдання та тематики підручника англійської мови для 5 класу спеціалізованих шкіл з поглибленим вивченням англійської мови авторів Л.В. Калініної, І.В. Самойлюкевич. Підручник було рекомендовано Міністерством освіти і науки, молоді та спорту України (Наказ МОН молодьспорту від 04.01.2013 р. № 10).

Підручник включає в себе:

- Вправи на аудіювання/фонетичне опрацювання мовленнєвого матеріалу
- Вправи на формування вмінь групового спілкування;
- Вправи на формування вмінь парного спілкування;
- Додаткові ускладнені завдання;
- Письмові вправи;
- Домашнє завдання;
- Завдання на читання та розуміння тексту;
- Словникові роботи.

Також, до підручника розроблено робочий зошит, який містить завдання для кожного уроку.

Підручник складається із семи розділів, які проаналізовані в таблиці 2.1.

Таблиця 2.1 – Аналіз структури підручника

№ з/п	Розділ підручника	Характеристика
Unit 1	We are a family (Ми – родина)	<p>Складається з таких підрозділів:</p> <p>1.1. What makes a family? (З чого складається родина)</p> <p>1.2. What do we look like? (Як ми виглядаємо)</p> <p>1.3. What are we like? (Що ми любимо)</p> <p>1.4. What do we like? (Що нам подобається)</p> <p>1.5. My progress in English (Мій прогрес у вивченні англійської)</p>
Unit 2	Day in day out (Щоденний розклад)	<p>2.1. Morning schedule (Ранковий графік)</p> <p>2.2. Afternoon schedule (Денний графік)</p> <p>2.3. Evening schedule (Вечірній графік)</p> <p>2.4. Weekend plans (Плани на вихідні)</p> <p>2.5. My progress in English (Мій прогрес у вивченні англійської)</p>
Unit 3	Eat with Pleasure! (Їжте з задоволенням)	<p>3.1. Meals at Home (Готуємо страви вдома)</p> <p>3.2. Eating out (Харчування за межами дому)</p> <p>3.3. Setting a festive table (Накриваємо святковий стіл)</p> <p>3.4. Tastes differ (різноманітність смаків)</p> <p>3.5. My progress in English (Мій прогрес у вивченні англійської)</p>
Unit 4	You are in Ukraine (Ви в Україні)	<p>4.1. Far and wide (По всім усядам)</p> <p>4.2. Celebrating seasons (Сезони року)</p> <p>4.3. Do you live in? (Ти живеш в?)</p> <p>4.4. Neighbourhood (Суідство)</p> <p>4.5. My progress in English (Мій прогрес у вивченні англійської)</p>

Продовження таблиці 2.1

Unit 5	School Life (Шкільне життя)	5.1. My school timetable (Мій шкільний розклад) 5.2. My favourite subject (Мій улюблений шкільний предмет) 5.3. At the English lesson (На уроці англійської) 5.4. In the computer room (В комп'ютерному класі) 5.5. My progress in English (Мій прогрес у вивченні англійської)
Unit 6	Wear it! (Вдягни це!)	6.1. Clothing styles (Стилі одягу) 6.2. Choosing clothes (Вибір одягу) 6.3. You look wonderful today! (Ти маєш неймовірний вигляд сьогодні!) 6.4. On a shopping trip (Шоппінг) 6.5. My progress in English (Мій прогрес у вивченні англійської)
Unit 7	A mind trip to Britain (Уявна подорож в Великобританію)	7.1. Getting Ready (Підготовка) 7.2. On Arrival (Прибуття) 7.3. Going places (Огляд цікавих місць) 7.4. A Matter of Tradition (Традиції) 7.5. My progress in English (Мій прогрес у вивченні англійської)

Отже, підручник складається із семи розділів – Units. Кожний розділ – це велика тема, наприклад, «Сім'я» або «Шкільне життя». Для того, щоб з книгою було зручніше працювати, розділи поділено на шість частин, залежно від того, про що конкретно йдеться. Розрахований на проведення 26 уроків. Підручник налічує 255 сторінок, на кожній з яких присутні яскраві картинки та наглядні схеми. Починає підручник коротке звернення до учня, та огляд літніх канікул під назвою «Summer was fun». До огляду пропонуються вправи, направлені на розвиток комунікативних навичок та різноманітні письмові вправи.

Кожний підрозділ складається з окремих рубрик, характеристика яких подана в таблиці 2.2.

Таблиця 2.2 – Рубрики підручника та їх характеристика

№ з/п	Рубрика	Характеристика
1.	Conversation Warm-up	Активізація раніше засвоєного лексико-граматичного матеріалу
2.	Pronunciation Warm-up	Розвиток комунікативних навичок
3.	Grammar Smart	Робота над граматичними завданнями
4.	Time to Read	Формування навичок грамотного читання та вміння трансліювати прочитане своїми словами
5.	Time to Communicate	Розвиток вмінь спілкування іноземною мовою в класі, з іншими учнями
6.	Time to Write	Формування вміння викладати свої думки англійською мовою в письмовому вигляді
7.	Word Smart	Словникові роботи – вивчення нових слів, активізація раніше вивченого матеріалу. Формування базового глосарію
8.	Time to Listen	Формування навичок сприймання мовлення іноземців на слух, робота з аудіюванням
9.	At Home	Вправи, призначені для самостійного домашнього виконання
10.	Function Smart	Поєднання навичок мовлення та письма, ускладнені завдання

Отже, робота над темою/підтемою розпочинається з активізації раніше засвоєного лексико-граматичного матеріалу. Це рубрика “Conversational Warm-up”, у якій учневі також дається приклад висловлювання.

Навчитися розмовляти учневі допоможе рубрика “Pronunciation Warm-up”.

Покращити знання в галузі англійської граматики допомагає рубрика “Grammar Smart”, в якій подані теоретичні засади та практичні завдання для відпрацювання отриманих теоретичних знань на практиці.

Кожна з тем/підтем включає в себе рубрику “Time to Read”, завдяки якій, учні набувають навичок читання та аналізу текстів іноземною мовою. Рубрика включає в себе читання з витягом основної інформації, читання з розумінням основного змісту, читання з витягом всієї інформації (повної або детальної), розуміння текстів на рівні слова, сенсу, розуміння всієї інформації.

Рубрика “Time to Communicate”. На сьогоднішній день, поширеною практикою на уроках англійської мови стала підміна навчання усного мовлення серією лексичних та граматичних вправ і тренуванням вміння розуміти усний та письмовий текст. У даному підручнику досить значна увага приділена усному спілкуванню, тому що саме воно є запорукою вільного володіння англійською мовою.

Рубрика “Time to Write” – також важлива рубрика, яка знаходиться на одному рівні з усним спілкуванням. Невміння грамотно виразити свої думки при написанні свідчить про не достатнє формування мовної компетенції учня.

Рубрика “Time to Listen” має на меті розуміння іноземної мови на слух під час її вивчення.

Аудіювання має на увазі розуміння акценту іноземців, граматичних структур і словникового запасу, яким володіє мовець. Воно дає учневі можливість опанувати звуковою стороною досліджуваної мови, її фонемним складом і інтонацією; ритмом, наголосом, мелодикою. Через аудіювання йде засвоєння лексичного складу мови і його граматичної структури. У той же самий час

аудіювання полегшує оволодіння говорінням, читанням і письмом. Якщо учень розуміє чуже мовлення, йому легше зрозуміти і графічну мову, тобто змінити те, що він бачить, на те, як це повинно звучати.

Рубрика “Word Smart”. Словникові заняття на уроках англійської мови в школі є однією з основних ланок різноманітної роботи з розвитку мовлення учнів. Оволодіння словниковим складом іноземної мови є необхідною умовою освоєння учнями цієї мови: її орфоєпії, орфографії, граматики, правильного слововживання, і, нарешті, зв'язного мовлення взагалі.

Рубрика “At Home”. Одним із шляхів вдосконалення процесу навчання є виконання учнями домашніх завдань. Своєчасне виконання домашніх завдань в кожному класі – одна з необхідних умов успішного засвоєння учнями програмного матеріалу. Спостереження і дослідження якості знань учнів показують, що домашнє завдання в підвищенні якості знань учнів займає не останнє місце, а провідну роль в вивченні іноземної мови. Одним з завдань вчителя є мотивувати учня на самоосвіту. А що, як і домашнє завдання є самостійним видом діяльності.

Наприкінці підручника подаються лексико-граматичні коментарі,, які включають рубрику «FIRST AID KIT», список неправильних дієслів, та невеликий глоссарій.

В цьому підпункті нами буде наведено примірники завдань, розроблених на основі он-лайн технологій. Буде наведено скріншоти прикладів Kahoots, проте, подібні завдання є універсальнимим, та можуть бути сформовані за примірником для заняття будь-якої тематики. В нашому експериментальному досліджнні, завдання будуть застосовуватись на кожному занятті. З метою цього, нами було утворено серію Kahoots, яка дозволяє відстежувати прогрес учнів, а також, відправляти їм нагадування і редагувати зміст завдань відповідно до потреб учнів. Нами було розроблено 20 Kahoots. Наведемо кілька прикладів з розробленої серії.

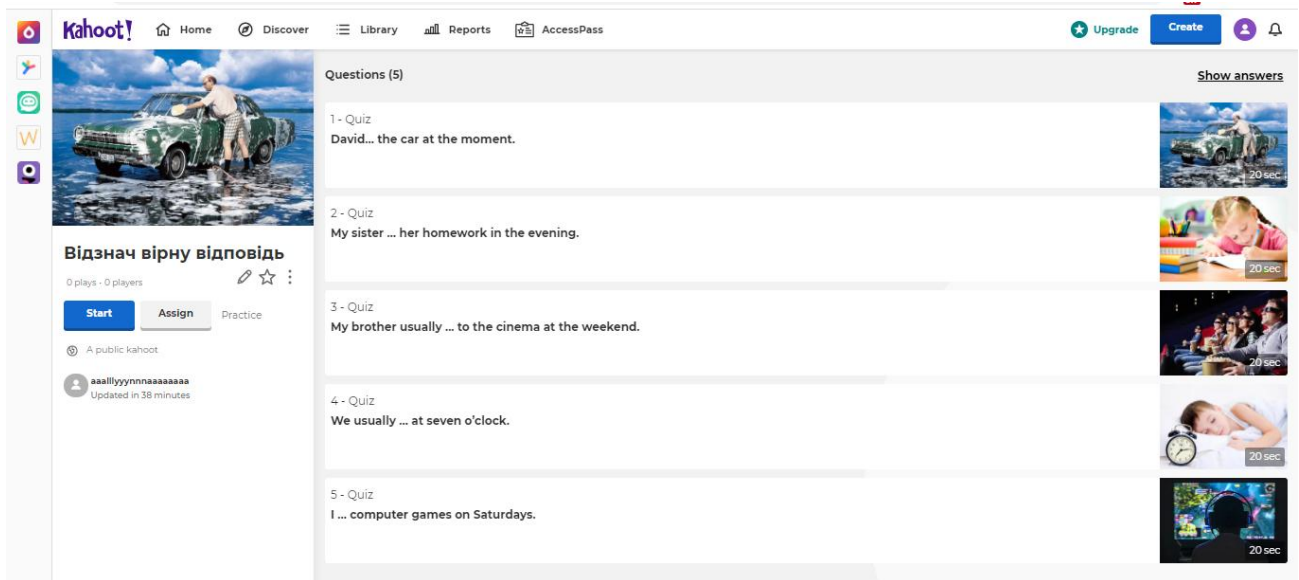

Рис. 2.1 – Приклад завдання у сервісі Kahoot

На рисунку 2.1 наведено приклади завдання на вибір вірного варіанту дієслова, яке виражає час речення. Учням було запропоновано 5 питань, серед яких було необхідно обрати вірний варіант відповіді.

На рис. 2.2 наведено варіант Kahoots «Вибери вірний прийменник». Так, учням було необхідно вибрати той прийменник, який є коректним у тому чи іншому реченні.

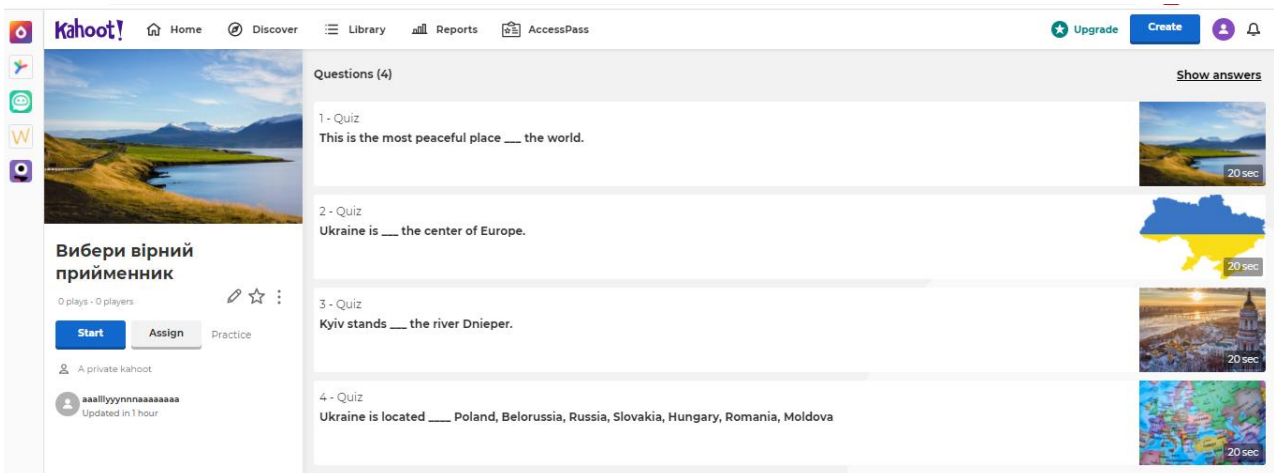

Рис. 2.2 – Приклад завдання у сервісі Kahoot

Було також використано і формат відритої відповіді на запитання. На рис. 2.3, учням пропонується надати форму множини іменників.

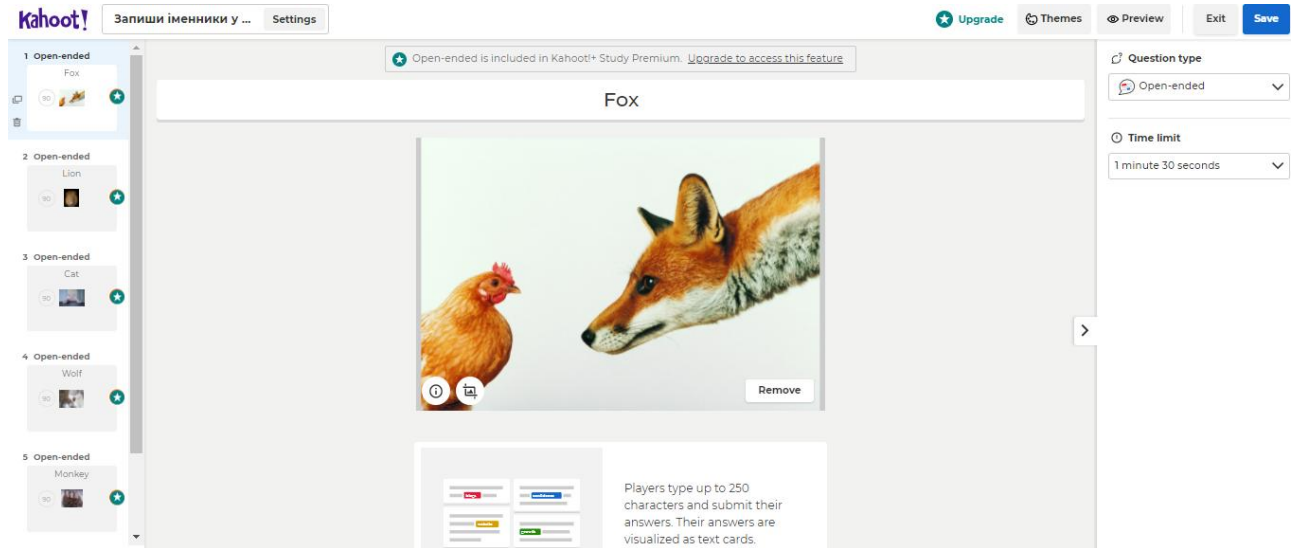

Рис. 2.3 – Приклад завдання у сервісі Kahoot

Рис. 2.4 демонструє приклад завдання на розпізнавання much / many:

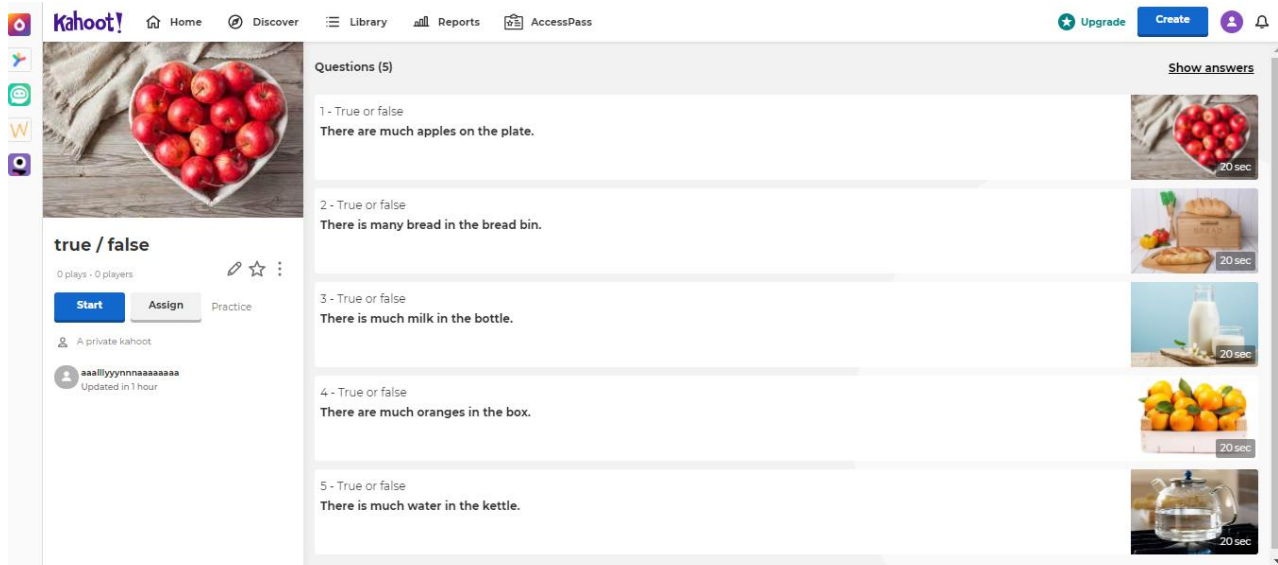

Рис. 2.4 – Приклад завдання у сервісі Kahoot

Завдання побудовано за принципом True / False, де учневі було запропоновано визначити, чи вірно було використано *much / many* у реченні.

З метою встановлення зворотнього зв'язку з учнями, було розроблено опитування, які періодично пропонувались до проходження. Опитування будувались за такими принципами та питаннями:

1. Чи подобається тобі завдання подібного формату?
2. Оціни урок за шкалою від 0 до 10, де 10 - максимально добре, 0 - максимально погано
3. Які завдання є твоїми найулюбленішими?
4. Чи хотів би ти продовжити користуватись сервісом у навчальному процесі?

Також, до кожної з тем, учням пропонувались інформаційні картки зі новою лексикою, короткими пам'ятками щодо граматичних явищ, тощо (рис. 2.5).

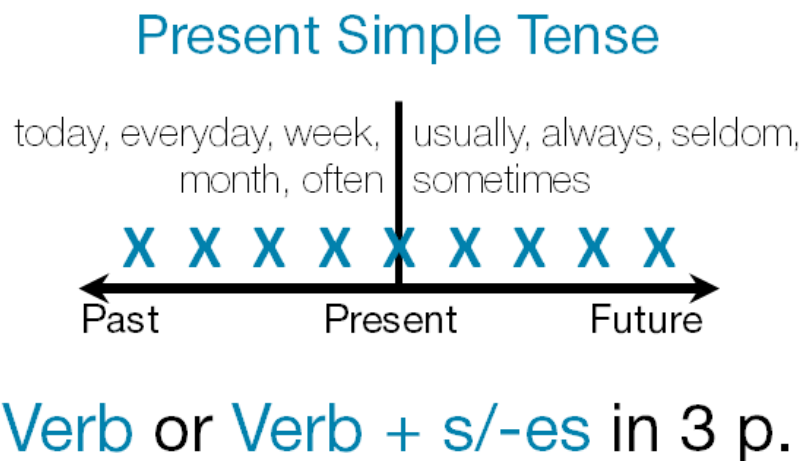

Рис. 2.5 – Приклад ілюстративного матеріалу, використано у сервісі Kahoot

Отже, представивши огляд серії завдань, розроблених у сервісі Kahoot, наведемо основні принципи організації та оцінювання ефективності впровадження сервісу Kahoot у навчальний процес.

2.2 Організація та проведення експериментального навчання

В нашій роботі буде наведено результати здійснення методичного експерименту. Методичний експеримент являє собою науково поставлений досвід утворення педагогічного процесу в умовах, де всі фактори та особливості точно враховані. Це – організована для вирішення методичної проблеми навчальна діяльність, що протікає протягом обмеженого відрізка часу, яка базується на певній гіпотезі і виконується відповідно до розробленого плану навчання.

В ході методичного експерименту проводиться вимірювання початкового і заключного стану рівня знань випробовуваних. Проведена нами методична експериментальна робота спрямована на виявлення ефективності використання проектної методики для формування граматичної компетентності учнів третіх класів середньої загальноосвітньої школи.

Мета експерименту – дослідження ефективності методики впровадження у навчальний процес комплексу завдань на он-лайн технологій, зокрема навчально-ігрового сервісу Kahoot, направлених на формування граматичної компетентності учнів п'ятих класів середньої загальноосвітньої школи.

Поставлена мета визначила завдання методичного експерименту:

- визначити рівень граматичної компетентності учнів 5-х класів середньої загальноосвітньої школи до і після проведення експерименту;
- визначити на основі виділених критеріїв, під впливом експериментальних заходів, рівень знань учнів з використанням проектної методики;
- перевірити ефективність розробленої методики впровадження у навчальний процес комплексу завдань на основі фольклорних текстів, направлених на формування граматичної компетентності учнів 5-х класів середньої загальноосвітньої школи.

Експериментальне дослідження проводилося серед учнів 5 класів середньої школи №1. Для спостереження було обрано два класи з паралелі 5 класів –

контрольний клас, де було проведено тільки збір результатів на початку та наприкінці експерименту. Учні навчались згідно стандартного навчального плану. Другий клас – експериментальний, в якому було проведено пробне заняття, первинну діагностику, власне впровадження експериментальної методики та контрольну діагностику, яка дозволила зробити висновки про ефективність впровадженої методики. Спостереження за школярами тривали з 04.02.2019 по 18.02.2019.

В експерименті брали участь 50 школярів, з них – 22 дівчинки і 28 хлопчиків. Ми вибрали такі класи, в яких були присутні різні за рівнем навчання діти. В табл. 2.3 представимо паспорт експерименту:

Таблиця 2.3 – Паспорт експерименту

Завдання	Дослідження ефективності методики впровадження у навчальний процес комплексу завдань на он-лайн технологій, зокрема навчально-ігрового сервісу Kahoot, направлених на формування граматичної компетентності учнів п'ятих класів середньої загальноосвітньої школи.
Об'єкт	Учні 5 класу
Спосіб проведення спостереження	Відкрите спостереження
Спосіб фіксації отриманих даних	Графічний
Метод аналізу зібраного матеріалу	Зіставний
Етапи	1) Проведення пробного заняття; 2) Збір результатів першого спостереження; 3) Проведення циклу занять з введенням в

	<p>них матеріалів та завдань, викладених попередньому розділі;</p> <p>4) Проведення другого спостереження;</p> <p>5) Зіставлення результатів, аналіз, висновки.</p>
--	---

Отже, наше дослідження складається з п'яти етапів. На першому етапі, в експериментальній групі було проведено урок, за матеріалами, викладеними в п. 2.1.

Другий етап містить в собі збір інформації про рівень граматичної компетентності учнів контрольного та експериментального класу. Даний етап можливий лише за умови проведення пробного заняття (перший етап).

Третій етап несе в собі досить довготривалий процес впровадження у навчальний процес комплексу завдань на он-лайн технологій, зокрема навчально-ігрового сервісу Kahoot, направлених на формування граматичної компетентності учнів п'ятих класів середньої загальноосвітньої школи.

На четвертому етапі проводиться робота по проведенню спостереження ефективності впровадження нової методики становлення та удосконалення граматичної компетентності учнів 5-го класу та порівняння результатів експериментальної та контрольної груп.

На п'ятому, завершальному етапі, зіставляються результати першого и другого спостереження експериментальної та контрольної груп, та робляться висновки про результативність використання вищерозглянутих завдань в процесі формування та удосконалення граматичної компетентності учнів 5-х класів.

Часові рамки експерименту – два тижні.

З огляду на те, що на даний момент в загальноосвітніх школах діє 12-ти бальна система оцінювання, відповіді учнів можуть бути оцінені в діапазоні від 1 до 12 балів, на підставі чого ми пропонуємо наступну шкалу оцінки рівнів сформованості (Табл. 2.4).

Таблиця 2.4 – Характеристика рівнів оцінки сформованості граматичної компетентності в досліджуваних класах

Рівень	Бали	Характеристика
Оптимальний	12-10	Учень має високий рівень граматичної компетентності, добре орієнтується в граматичних явищах, вірно використовує їх як в усній, так і в письмовій мові, має вірне орфографічне написання слів, добре засвоює вивчений новий матеріал.

Продовження таблиці 2.4

Задовільний	9-7	Учень має задовільний рівень граматичної компетентності, достатньо орієнтується в граматичних явищах, не завжди вірно використовує їх як в усній, так і в письмовій мові, не завжди має вірне орфографічне написання слів, засвоює вивчений новий матеріал не так швидко, але задовільно.
-------------	-----	---

Середній	6-4	Учень має середній рівень граматичної компетентності, достатньо складно орієнтується в граматичних явищах, не завжди вірно використовує їх як в усній, так і в письмовій мові, робить достатньо багато орфографічних помилок, достатньо складно засвоює вивчений новий матеріал.
Низький	3-0	Учень має низький рівень граматичної компетентності, майже не орієнтується в граматичних явищах, не вірно використовує їх як в усній, так і в письмовій мові, робить багато орфографічних помилок, майже не засвоює вивчений новий матеріал.

Результати першого оцінювання не оголошуватимуться учням, з метою того, щоб не згасити ентузіазм та бажання взяти участь в експерименті.

2.3 Результати та оцінювання ефективності пробного навчання

З метою виявлення рівня сформованості граматичної компетентності учнів в досліджуваних класах було проведено вхідний контроль. Учні пропонувалося виконати завдання на перевірку знань та вірності використання тих граматичних явищ, які вже було вивчено раніше в навчальному році.

На основі даних вхідного контролю були виявлені 5 типів помилок:

1. Невірне розрізнення злічуваних та незлічуваних іменників;
2. Невірне оформлення часів англійської мови;

3. Невірне розрізнення артиклів;
4. Невірне використання прийменників;
5. Невірне використання *much* / *many*.

Близько 80% учнів експериментального класу та 81% учнів контрольного класу допустили помилки першого типу (Невірне розрізнення злічуваних та незлічуваних іменників) (рис. 2.6).

Рис. 2.6 – Допущення помилки №1

Близько 90% учнів експериментальної та 87% контрольної групи допустили помилки другого типу (Невірне оформлення часів англійської мови). В даному випадку, вживання часів є дійсно складним з огляду на те, що система часів англійської та української мови значно відрізняються (рис. 2.7).

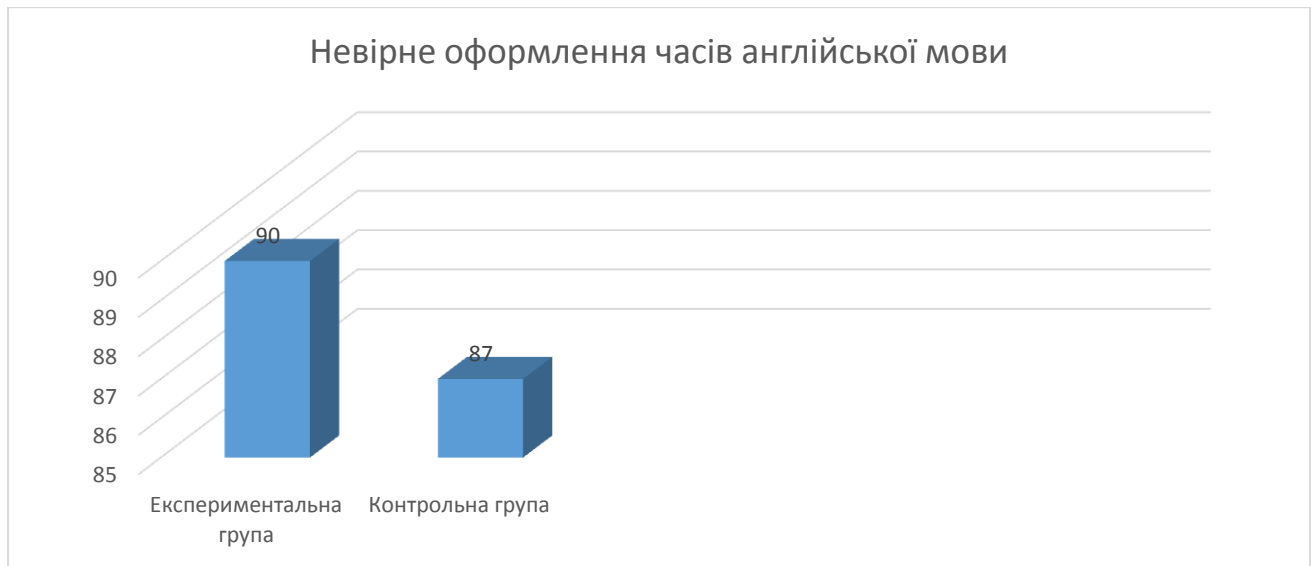

Рис. 2.7 – Допущення помилки №2

Близько 75% учнів експериментальної групи та 73% учнів контрольної групи допустили помилки третього типу (невірне розрізнення артиклів). Складність використання артикля також зумовлена тим, що розрізнити випадок його контексту необхідно спираючись на контекст, а також, зважаючи на правила використання артиклів (рис. 2.8).

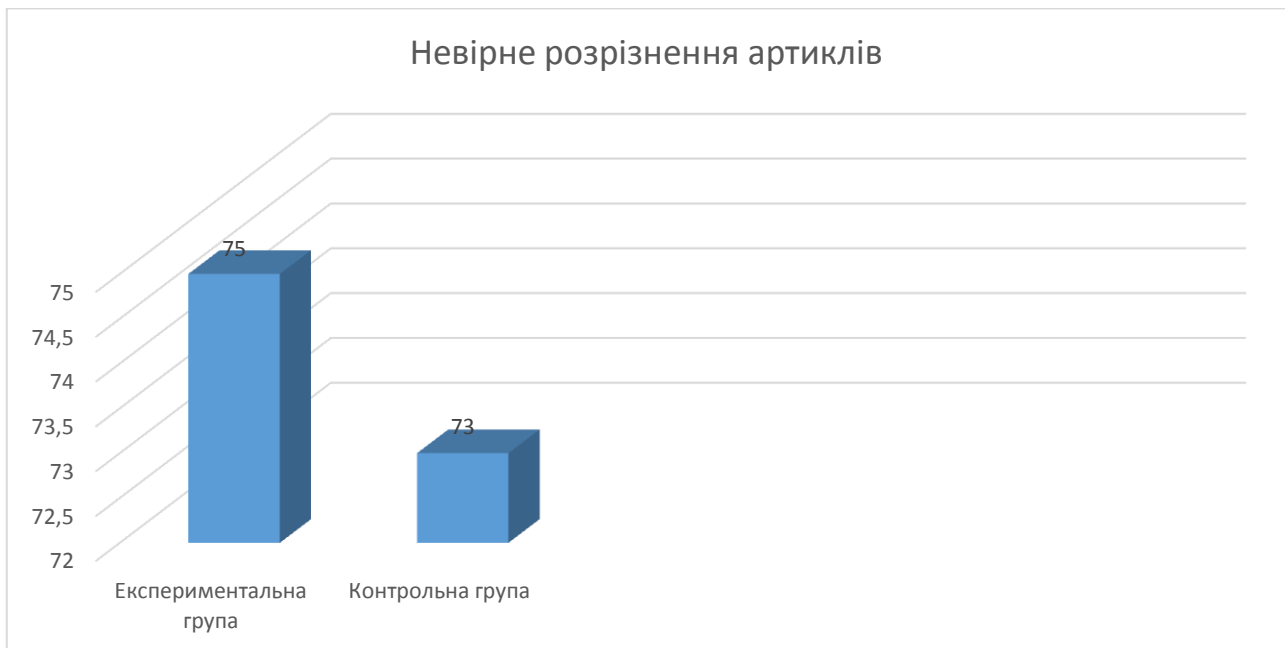

Рис. 2.8 – Допущення помилки №3

Найменше учнів допустили помилки в четвертому та п'ятому типах помилок. Так, в четвертому типі помилок (Невірне використання прийменників), 50% учнів експериментальної та 54% учнів контрольної групи допустили помилку (рис. 2.9).

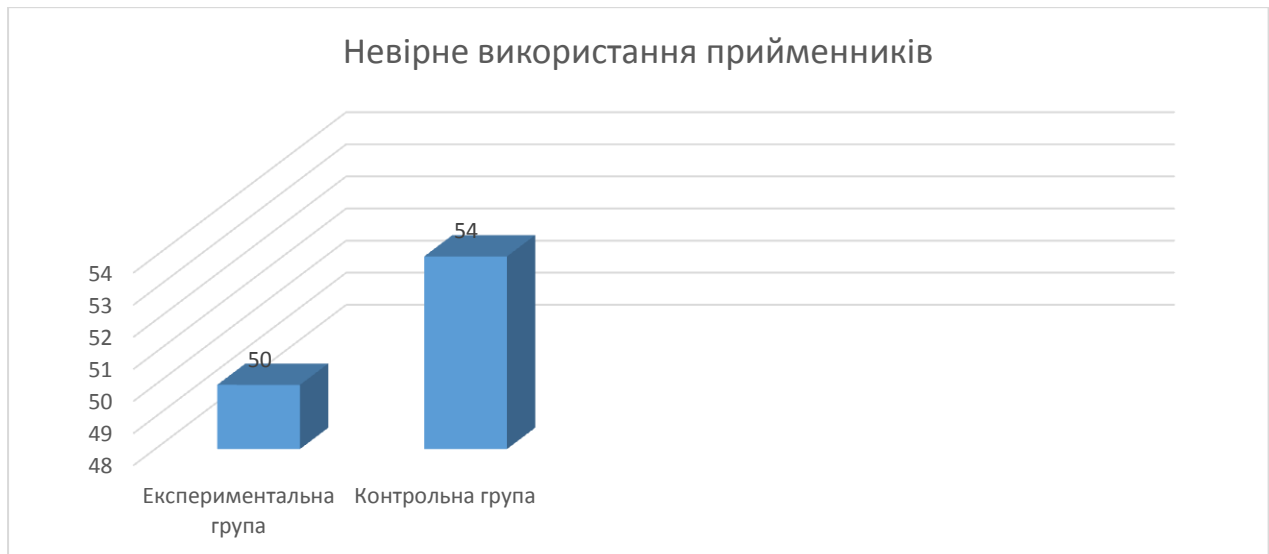

Рис. 2.10 – Допущення помилки №4

В п'ятому типі помилок (Невірне використання *nich* / *manu*), учнями експериментальної групи було допущено 35% помилок, а учнями контрольної – 32% (рис. 2.11).

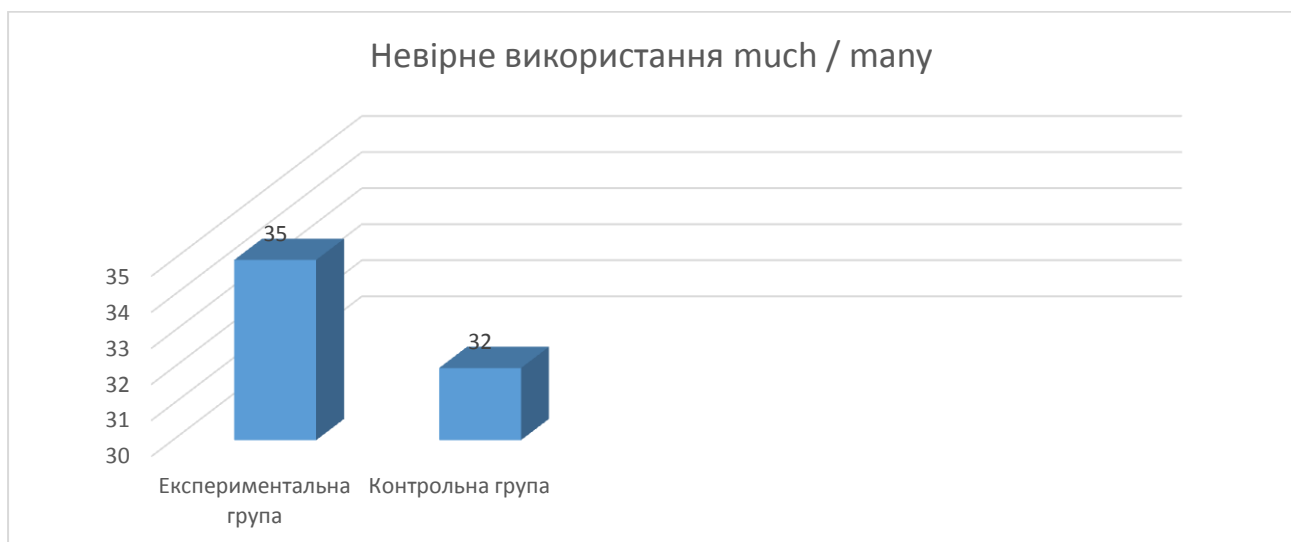

Рис. 2.11 – Допущення помилки №5

Як демонструє аналіз, учні класу, що досліджується, мають в більшості, середній та низький рівень граматичної компетентності. Це можна легко пояснити тим, що з огляду на високу завантаженість учнів, граматичній компетентності не приділяється достатньо часу на заняттях.

Табл. 2.5 демонструє зіставний аналіз граматичної компетентності учнів експериментальної та контрольної груп за результатами вхідного контролю.

Рис. 2.5 – Зіставний аналіз граматичної компетентності учнів експериментальної та контрольної груп за результатами вхідного контролю

Тип помилок	Експериментальний клас	Контрольний клас
I	80%	81%
II	90%	87%
III	75%	73%
IV	50%	54%
V	35%	32%

Протягом методичного експерименту, з учнями експериментальної групи було проведено заняття, спрямовані на розвиток граматичної компетентності шляхом використання он-лайн технологій. По мірі зростання рівня граматичної компетентності учнів, завдання ускладнювались. Учні, помічаючи власні досягнення, ще активніше включались в роботу.

Учні контрольної групи навчались за звичайною програмою загальноосвітньої школи. Порівняємо результати, отримані при першому спостереженні, та при другому спостереженні, яке провели після впровадження експериментальної методики.

Результати підсумкового контролю в експериментальній групі показали, що кількість помилок в щодо невірному розрізненні злічуваних та незлічуваних

іменників в середньому скоротилась на 40%. В контрольній групі, кількість помилок першого типу скоротилась на 23% (рис. 2.12).

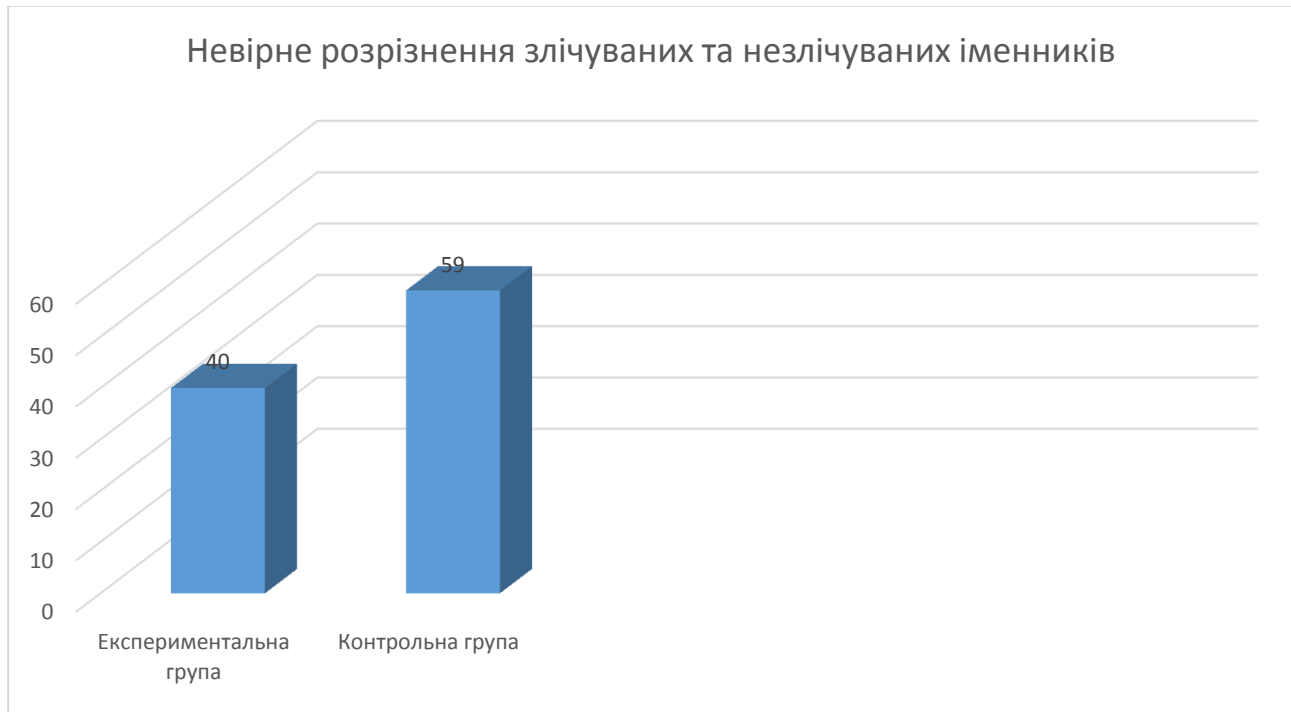

Рис. 2.12 – Допущення помилки №1

Також простежується позитивна динаміка щодо помилки другого типу – невірне оформлення часів англійської мови. В експериментальній групі, на 26 % менше учнів стали допускати такі помилки, в той час як в контрольній групі, кількість учнів, що не допускають цю помилку, зменшилась на 12% (рис. 2.13).

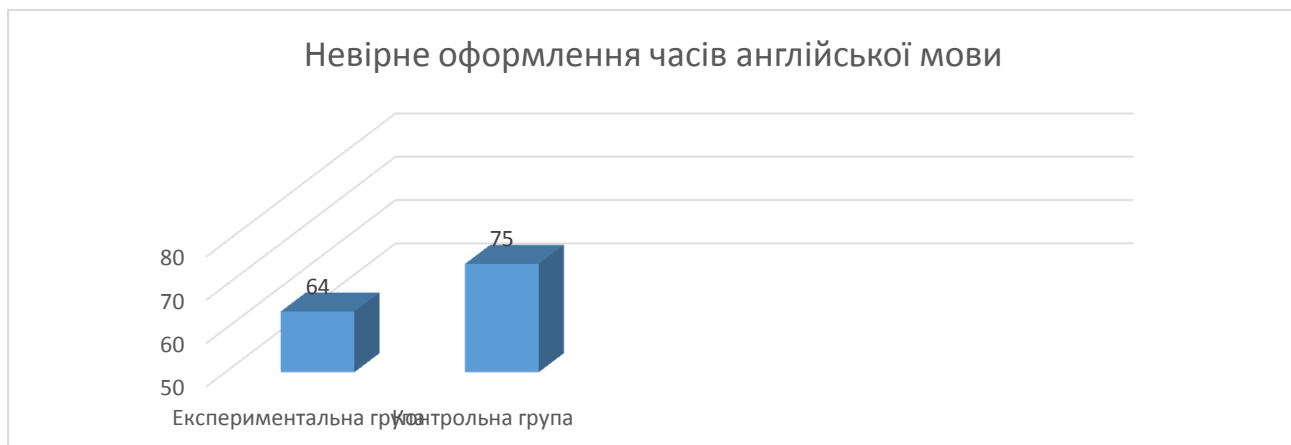

Рис. 2.13 – Допущення помилки №2

За результатами вхідного контролю близько 75% учнів експериментальної та 73% учнів контрольної груп допускали невірне розрізнення артиклів. Підсумковий контроль показав, що на сьогоднішній день, кількість таких учнів в експериментальній групі зменшилась на 32%, в той час як в контрольній групі – на 21% (рис. 2.14).

Рис. 2.14 – Допущення помилки №3

Скоротилися також помилки при використанні прийменників – в експериментальній групі – на 26%, в контрольній – на 18% (рис. 2.15).

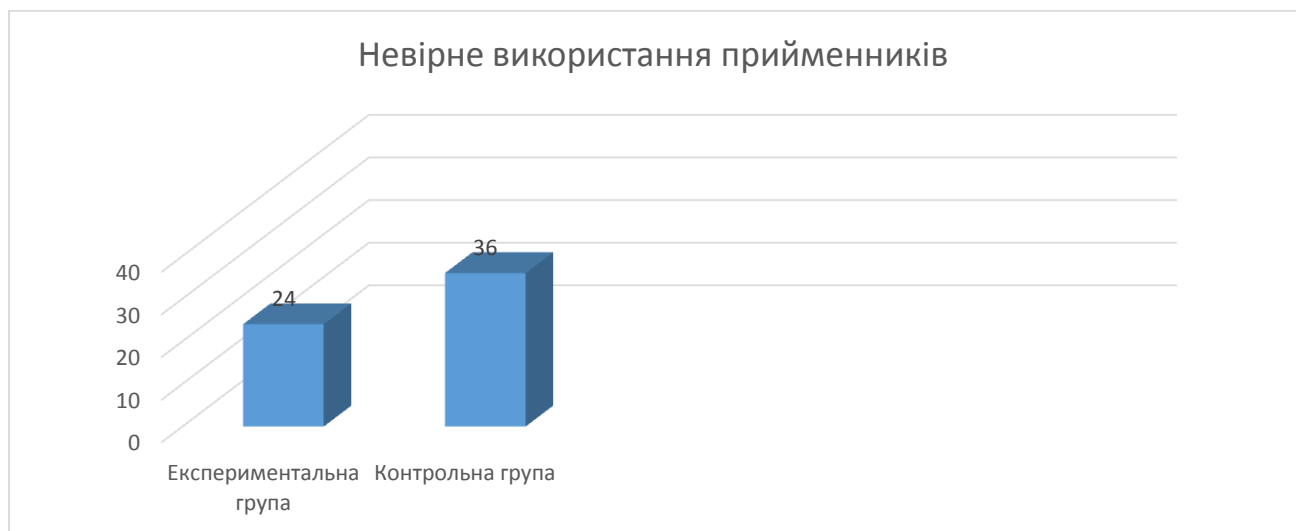

Рис. 2.15 – Допущення помилки №4

Результати підсумкового контролю в експериментальній групі також показали, що кількість помилок в щодо невірного використання much / many в середньому скоротилась на 25%. В контрольній групі, кількість помилок першого типу скоротилась на 17% (рис. 2.16).

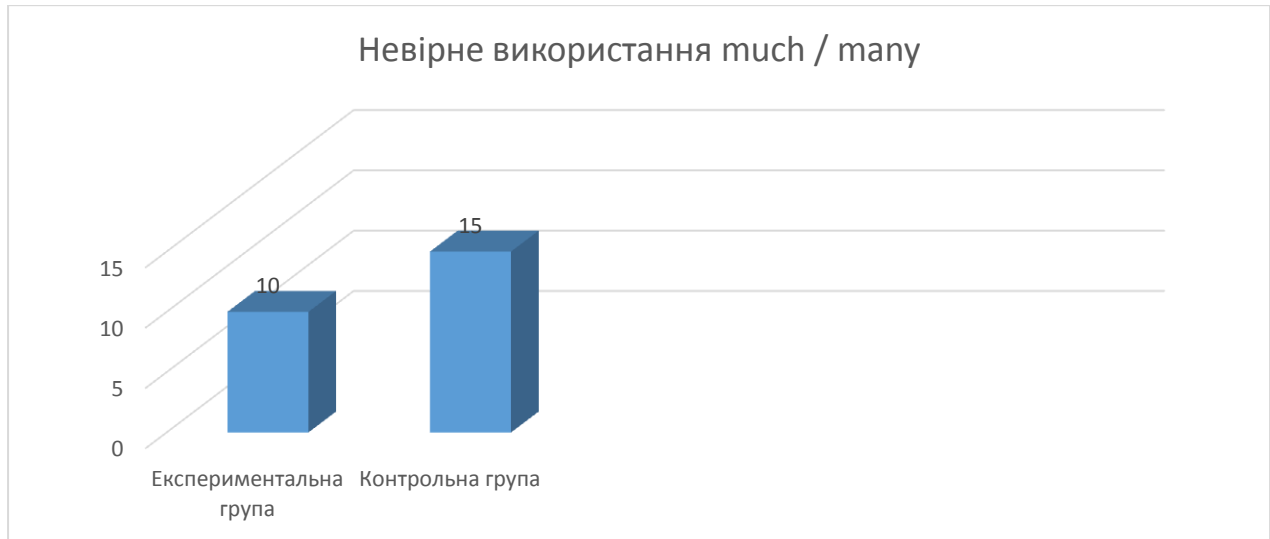

Рис. 2.16 – Допущення помилки №5

На рис. 2.17 наведено порівняльний аналіз результатів вхідного та підсумкового контролю експериментальної групи.

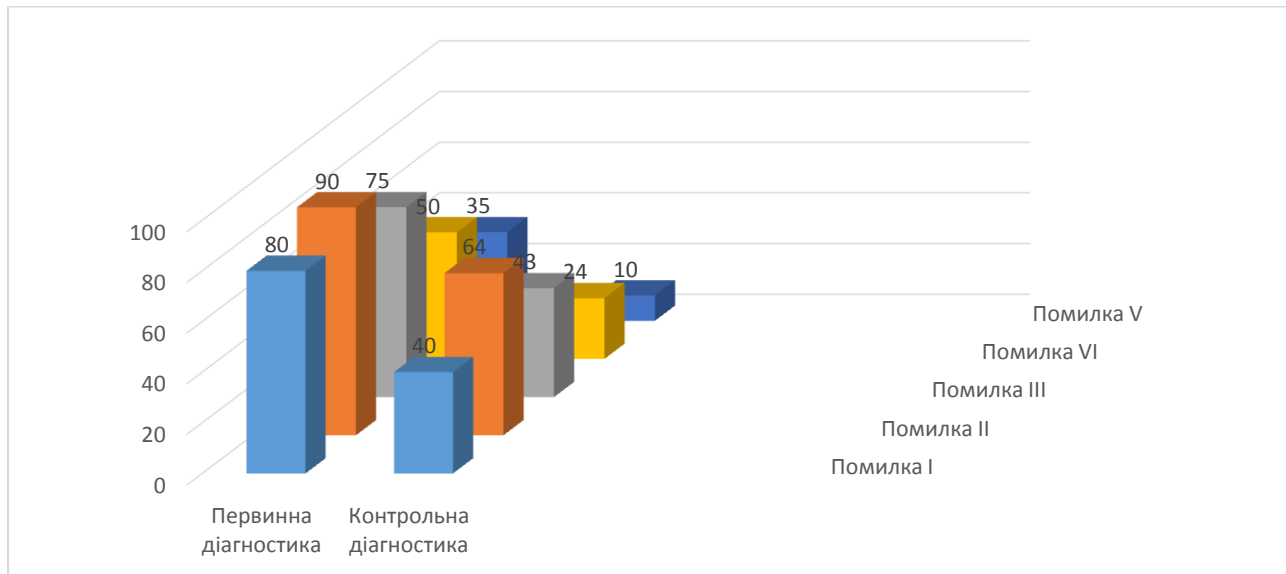

Рис. 2.17 – Порівняльний аналіз результатів вхідного та підсумкового контролю експериментальної групи

На рис. 2.18 наведено порівняльний аналіз результатів вхідного та підсумкового контролю контрольної групи.

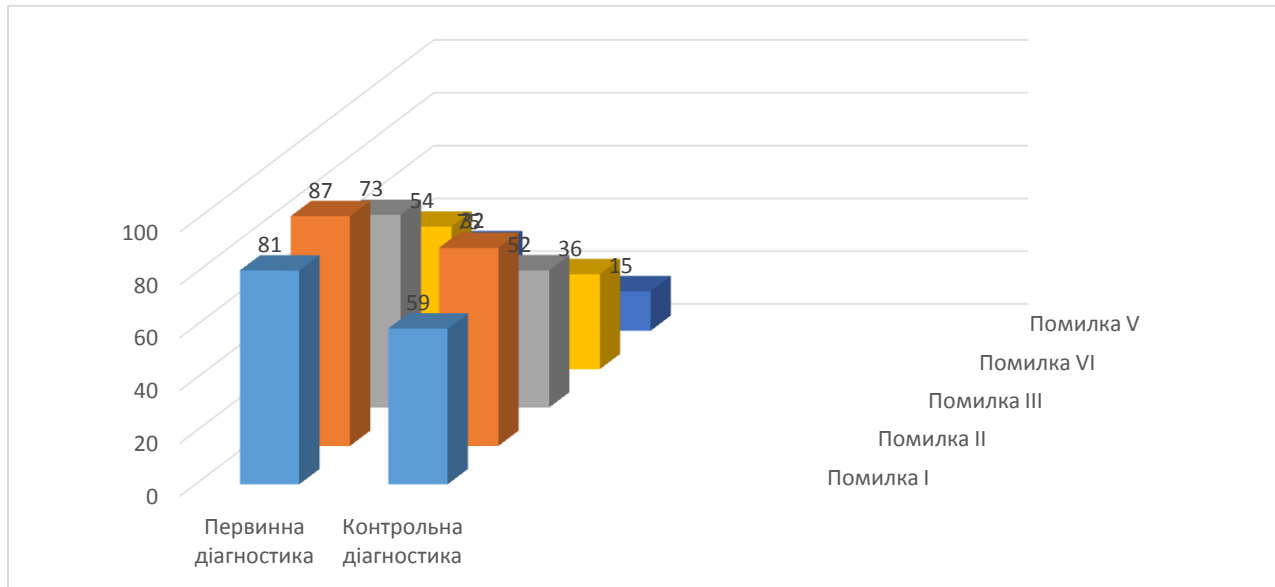

Рис. 2.18 – Порівняльний аналіз результатів вхідного та підсумкового контролю контрольної групи

Як демонструє порівняльний аналіз, в експериментальній, і в контрольній групі присутня позитивна динаміка про зменшення кількості граматичних помилок, що свідчить про підвищення граматичної компетентності учнів третіх класів. Для більшої наглядності, наведемо табл. 2.6, яка демонструє зіставний аналіз граматичної компетентності учнів експериментальної та контрольної груп за результатами вхідного та підсумкового контролю.

Таблиця 2.6 – Зіставний аналіз граматичної компетентності учнів експериментальної та контрольної груп за результатами вхідного та підсумкового контролю

Тип помилок	Експериментальний клас			Контрольний клас		
	I діагностика	II діагностика	Результат	I діагностика	II діагностика	Результат
I	80%	40%	-40%	81%	59%	-22%
II	90%	64%	-36%	87%	75%	-12%
III	75%	43%	-32%	73%	52%	21%
IV	50%	24%	-26%	54%	36%	18%
V	35%	10%	-20%	32%	15%	17%
Загальний %	66%	36%		65%		47%

*загальний відсоток розраховано шляхом складання всіх результатів діагностики та розділення отриманої суми на кількість типів помилок

Таким чином, порівняння результатів вхідного і підсумкового контролю експериментального та контрольного класу, можна зробити остаточний висновок про те, що розроблена методика є ефективною, про що свідчить загальний коефіцієнт помилок. Так, в експериментальній групі, на початку експерименту, загальний коефіцієнт склав 66%. Наприкінці методичного експерименту, коефіцієнт складає 36%, що майже вдвічі менше від коефіцієнту помилок на початку експериментальної роботи.

В контрольній групі, на початку роботи, загальний коефіцієнт помилок склав навіть на 1% менше, ніж в експериментальній 65%. Проте, наприкінці, загальний коефіцієнт граматичних помилок склав 47%, що на 11% менше, ніж в експериментальній групі. Ми не можемо сказати, що звичайна навчальна програма не є ефективною – кількість помилок контрольної групи також значно

зменшилась, про що свідчить загальний коефіцієнт, але, результати експериментального класу показали, що все ж таки, розроблена нами методика є більш ефективною, і впроваджувати он-лайн матеріали в хід формування граматичної компетентності учнів 5-х класів є доцільним з огляду на отримані результати.

Порівнюючи результати вхідного і підсумкового контролю можна дійти такого висновку:

1. Граматичні помилки учнів не зникли, хоча значно скоротилися;
2. При систематичному використанні вправ можна досягти позитивного ефекту у формуванні граматичної компетентності учнів 5-х класів шляхом застосування завдань на матеріалі он-лайн завдань;
3. Застосування вправ на матеріалі он-лайн завдань дозволяє успішно попереджати виникнення формування невірної розуміння граматичного матеріалу, а також дозволяє швидко корегувати помилки учнів.
4. Розроблена методика є більш ефективною, ніж звичайна шкільна програма, про що свідчать результати аналізу.

2.4 Методичні рекомендації щодо формування англомовної граматичної компетентності учнів 5-х класів з використанням онлайн-ресурсів

На основі проведених занять, розробимо практичні поради та рекомендації щодо використання он-лайн завдань на уроках англійської мови у 5 класі.

1) При розробленні вправ на формування граматичної компетентності учнів 5-х класів та відборі матеріалу, необхідно враховувати їх вікові психологічні особливості для того, щоб підібрати не просто корисний, але і цікавий для даної вікової категорії матеріал. Такий підхід мотивує учнів, тому що дуже важливо не лише навчатись, а навчатись із задоволенням. Тільки тоді ми можемо мати позитивний результат.

2) Дуже важливо чітко сформулювати план заняття і дотримуватись його.

3) Вправи мають взаємно доповнювати одна одну, формуючи один цілісний комплекс.

4) Підбирати вправи слід з урахуванням підготовки не тільки конкретних учнів, а й всього класу в цілому.

5) Кількість вправ не має перевищувати 2-3, для того, щоб не переобтяжити процеси пам'яті та утримувати фокус уваги учнів. В іншому випадку, обсяг вправ не дасть позитивного ефекту, тому що не створить сприятливі умови для запам'ятовування.

6) Перед початком експерименту, необхідно провести бесіду з класом, і пояснити, навіщо проводиться подібний експеримент. Розуміння своєї важливості мотивуватиме учнів і допоможе попередити багато неприємних моментів.

7) Вправи мають торкатись не лише аспектів граматичної компетентності, але охоплювати усі аспекти мовлення учнів; мають містити в собі і розвивальну, і виховну мету.

8) Важливим моментом є наявність у всіх школярів смартфонів. У випадку, якщо хоча б у одного учня смартфон – відсутній, методику впроваджувати не можна, з огляду на те, що учень не матиме змоги виконувати завдання, а також, відчуватиме себе гіршим за інших. В таких випадках, можна залучити батьків, у яких є смартфони, проте, використовувати сервіс Kahoot лише у якості домашніх завдань.

ВИСНОВКИ

Роботу присвячено дослідженню ефективності методики впровадження у навчальний процес комплексу завдань на он-лайн технологій, направлених на формування граматичної компетентності учнів п'ятих класів середньої загальноосвітньої школи.

Аналіз теоретичних джерел дозволив з'ясувати, що граматична компетентність включає в себе системне знання лексичного, морфологічного, синтаксичного, фонетичного та орфографічного аспектів мови для побудови осмислених і зв'язних висловлювань; володіння граматичними поняттями, а також засобами вираження граматичних категорій; навички і вміння адекватно використовувати граматичні явища в мовленнєвій діяльності в різноманітних ситуаціях спілкування для розв'язання мовленнєво-розумових проблемних завдань.

Було встановлено, що граматична компетентність включає в себе такі компоненти: граматичні навички: 1) репродуктивні (навички говоріння й письма); 2) рецептивні (навички аудіювання й читання); характеризуються такими ознаками, як автоматизованість, гнучкість і стійкість та поетапна сформованість); граматичні знання; граматична усвідомленість.

Аналіз показав, що дидактичні функції сучасних технологій багато в чому визначені їх інтерактивністю, обумовленою гіпертекстовими і мультимедіа технологіями: 1) багаторівневість представлення матеріалу; зручність при організації самостійної роботи. 2) Передача функцій викладача комп'ютеру; перетворення його з допоміжного пристрою в основний дидактичний інструмент. 3) Забезпечення наочності досліджуваного матеріалу за рахунок представлення інформації в мультимедіа-технологіях. 4) Забезпечення різноманітності роботи. 5) Моделювання процесів, явищ, об'єктів за допомогою комп'ютерних конструкторів і тренажерів в практичних і лабораторних роботах. 6) Використання комп'ютерних

конструюючих систем. 7) Забезпечення можливості пошуку необхідної навчальної інформації.

В рамках дослідження, було виокремлено такі інтернет-сервіси для активізації навчальної діяльності учнів, як: JeopardyLabs, Kahoot!, Plickers, BrainFlips, Flashcard Machine, WordLearner, LearningApps.Org, ClassTools.NET, PurpozeGames та інші.

Практичний розділ присвячено дослідженню ефективності методики впровадження у навчальний процес комплексу завдань на он-лайн технологій, зокрема навчально-ігрового сервісу Kahoot, направлених на формування граматичної компетентності учнів п'ятих класів середньої загальноосвітньої школи.

Методичний експеримент мав такі завдання: визначити рівень граматичної компетентності учнів 5-х класів середньої загальноосвітньої школи до і після проведення експерименту; визначити на основі виділених критеріїв, під впливом експериментальних заходів, рівень знань учнів з використанням проектною методика; перевірити ефективність розробленої методики методики впровадження у навчальний процес комплексу завдань на основі фольклорних текстів, направлених на формування граматичної компетентності учнів п'ятих класів середньої загальноосвітньої школи.

Для спостереження було обрано два класи з паралелі 5 класів – контрольний клас, де було проведено тільки збір результатів на початку та наприкінці експерименту. Учні навчались згідно стандартного навчального плану. Другий клас – експериментальний, в якому було проведено пробне заняття, первинну діагностику, власне впровадження експериментальної методики та контрольну діагностику, яка дозволила зробити висновки про ефективність впровадженої методики.

Аналіз результатів першої та другої діагностики дав змогу зробити висновок про те, що розроблена методика є високоефективною. Так, в роботі було

розраховано загальний коефіцієнт помилок учнів під час першої та другої діагностики. Отже, було зроблено висновок про те, що в експериментальній групі, на початку експерименту, загальний коефіцієнт складав 66%. Наприкінці методичного експерименту, коефіцієнт складає 36%, що майже вдвічі менше від коефіцієнту помилок на початку експериментальної роботи.

В контрольній групі, на початку роботи, загальний коефіцієнт помилок складав 65%, а наприкінці, загальний коефіцієнт граматичних помилок склав 47%, що на 11% менше, ніж в експериментальній групі.

Отже, було отримано такі висновки:

1. Граматичні помилки учнів хоча значно скоротилися;
2. Систематичне використання вправ на матеріалі он-лайн завдань допоможе досягти позитивних результатів у навчанні.
3. Розроблена методика дозволяє виявляти та корегувати помилки учнів.
4. Методика, представлена в роботі, перевищує ефективність шкільного курсу навчання, що підтверджується результатами роботи.

ПЕРЕЛІК ДжЕРЕЛ ПОСИЛАННЯ

1. Thornbury S. *Uncovering Grammar New Edition (Anglais) Broché*, 2005. 454 p.
2. Абрамова Г.С., *Возрастная психология: учеб. пособие для студ.* М.: Издательский центр «Академия», 1999. 672 с.
3. Азимов Э. Г. *Новый словарь методических терминов и понятий (теория и практика обучения языкам)*. Москва: Издательство ИКАР, 2009. 448 с.
4. Алмазова Н. И. *Когнитивные аспекты формирования межкультурной компетентности при обучении иностранному языку в неязыковом вузе: автореф. дис. ... д-ра пед. Наук.* СПб., 2003. 47 с.
5. Андреев А.А., Леднев В.А., Семкина Т.А. *Веб 2.0 в учебном процессе высшей школы. Информатизация образования-2008. Материалы Международной научно-методической конференции.* Славянск-на-Кубани : Издательский центр СГПИ, 2008. С. 57–60.
6. Батрова Н. И., Лукоянова М.А., Хусаинова А.Х. *Технологии WEB 2.0 в формировании опыта применения информационно-коммуникационных технологий у студентов гуманитарных специальностей. Современные проблемы науки и образования*, 2014. № 5. С. 59–64
7. Болотов А. В. *Компетентностная модель: от идеи к образовательной программе.* *Педагогика*, 2003. № 10. С. 37–42.
8. Болотов В.А., Сериков В.В. *Размышления о педагогическом образовании,* *Педагогика*. 2007. № 9. С. 3–11.
9. Букаева А.А., Магзумова А.Т. *Использование социальных сетей в образовательном процессе. Инновации в науке / Сб. ст. по материалам XLII междунар. науч.-практ. конф.* Новосибирск: СибАК, 2015. – 180 с.
10. Ваганова Н.А. *Изучение особенностей проявления творческого потенциала у старших дошкольников.* *Одаренный ребенок*, 2008. №5. С. 36–44.

11. Ванівська О. М. Реалізація компетентнісного підходу в процесі викладання іноземної мови у вищій школі. *Науковий вісник ужгородського університету*. Серія: «Педагогіка. Соціальна робота». 2016. Випуск 1 (38). С. 71–75
12. Вовк О. І. Формування граматичної компетентності студентів-філологів у процесі оволодіння англійською мовою. *Вісник ЛНПУ ім. Т. Шевченка*, 2007. № 20 (136). С. 20–24.
13. Вольницька Д. О. Методика формування граматичної компетентності у студентів ВНЗ. URL: <http://eprints.zu.edu.ua/20086/1/51.pdf>
14. Воробйова І.А. Формування соціокультурної компетенції учнів старшої школи засобами іноземної мов. Київ, 2003. 17 с.
15. Вороніна Г.І. Організація роботи з автентичними текстами молодіжної преси у старших класах шкіл з поглибленим вивченням німецької мови. *Іноземні мови у шкільництві*, 1999. № 2. С. 55–59.
16. Выготский Л. С. Собрание сочинений. В 6 т. Т. 4. Детская психология. М. : Педагогика, 1984. 433 с.
17. Выготский Л. С. Собрание сочинений. В 6 т. Т. 4. Детская психология. М. : Педагогика, 2005. 433 с
18. Гайнутдинова Л.Р. Музыкальные фонетические упражнения в обучении английскому произношению младших школьников. *Ярославский педагогический вестник*, 2015. № 2. Том II (Психолого-педагогические науки). С. 64–68
19. Гальперин И. Р. Текст как объект лингвистического анализа. М.: Наука, 2004. 140 с.
20. Глухова И. Формирование грамматической компетенции на занятиях по иностранному языку. URL: http://genproedu.com/paper/2010-01/full_201-205.pdf

21. Голубева Б.Н. Развитие критического мышления как важный элемент формирования профессионально-ориентированной иноязычной компетенции. *Вестник Университета*, 2015. 3. С. 257–271
22. Горляков П. Ю. Понятие компетентности и особенности профессионально-ориентированного обучения иностранному языку. *Terra Humana*, 2016. С. 119–124
23. Гусев В.Е. Эстетика фольклора. Л. : Изд-во «Наука», 2013. 320 с.
24. Ефремова Н. Ф. Формирование и оценивание компетенций в образовании: монография. Ростов н/Д.: Аркол, 2010. 386 с.
25. Загальноєвропейські рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладення, оцінювання. / Науковий редактор укр. Видання С.Ю. Ніколаєва. К.: Ленвіт, 2003. 273 с.
26. Зарочинцева И.В. и др. Опыт реализации программ уровневого высшего профессионального образования по иностранному языку в техническом вузе. *Вестник Российского университета дружбы народов*. Серия: Русский и иностранные языки и методика их преподавания, 2014. №2. С. 85–92.
27. Зверев А. 10 и 90 – новая статистика интеллекта. *Знание – сила*, 1997. №4. С. 23-29
28. Зимняя И. А. Ключевые компетентности как результативно-целевая основа компетентностного подхода в образовании. Авторская версия. М.: Исследовательский центр проблем качества подготовки специалистов, 2004. 19 с.
29. Зимняя И. А. Ключевые компетенции — новая парадигма результата образования. *Высшее образование сегодня*, 2003. № 5. С. 34–42.
30. Зимняя И. А. Ключевые компетенции — новая парадигма результата образования. *Высшее образование сегодня*, 2003. № 5. С. 34–42.
31. Зимняя И. А. Ключевые компетенции – новая парадигма результата современного образования. URL: <http://www.eidos.ru/journal/2006/0505.htm>

32. Зимняя И. А. Психология обучения неродному языку. М. : Русский язык, 2001. 223 с.
33. Зимняя И. А. Условия формирования навыка говорения на иностранном языке и критерии его отработанности. *Общая методика обучения иностранным языкам*. М., 1991. С. 210–211
34. Иванченко Д.А. Роль Интернет-пространства в формировании образовательной информационной среды. *Дистанционное и виртуальное обучение*, 2011. № 2. С. 19–31.
35. Ильчинская И. П. Особенности использования социальных сетей на занятиях по английскому языку в ВУЗЕ. *Историческая и социально-образовательная мысль*. Том 7 №6 часть 2, 2015. С. 261–263
36. Информационные технологии / Г.С. Гохберг, А.В. Зафиевский, А.А. Короткин. М.: Академия, 2014. 240 с.
37. Ильченко В.Р. Інтеграція змісту освіти. *Рідна школа*, 1993. № 7. С. 49–50.
38. Інноваційні інформаційно-комунікаційні технології навчання / В. В. Корольський, Т. Г. Крамаренко, С. О. Семеріков, С. В. Шокалюк. Кривий Ріг. Книжкове видавництво Киреєвського, 2009. 325 с.
39. Інтерактивні технології навчання: Теорія, досвід: метод, посіб. Авт.-уклад.: О. Пометун, Л. Пироженко. К.: А.П.Н., 2002.
40. Кабінет Міністрів України Постанова від 20 квітня 2011 р. № 462 «Про затвердження Державного стандарту початкової загальної освіти»
41. Как проектировать универсальные учебные действия в начальной школе. От действия к мысли: пособие для учителя / А. Г. Асмолов, Г. В. Бурменская, И. А. Володарская и др. М. : Просвещение, 2010. 152 с.
42. Колесникова И. Л., Долгина О. А. Англо-русский терминологический справочник по методике преподавания иностранных языков: [справочное издание] / И.Л. Колесникова, О.А. Долгина. Москва : Дрофа Cambridge univ. press, 2008. 431 с.

43. Комаров А. С. Методика обучения английскому языку. Устный тренинг для начальных классов. Пособие для вузов. Москва, 2018. 186 с.
44. Кубрушко П. Ф. Содержание профессиональнопедагогического образования. М. : Высш. шк., 2001. 273 с.
45. Лебедев О. Е. Компетентностный подход в образовании. *Школьные технологии*, 2004. № 5. С. 3–12.
46. Леонтьев А. Н. О двойном аспекте языковых явлений. *Философские науки*, 2000. № 2. С. 118.
47. Лурия А. Р. Письмо и речь: Нейролингвистические исследования. М. : Академия, 2002. 352 с.
48. Масалова С. В. Використання аутентичних відеоматеріалів при навчання іноземній мові. *Молодий учений*, 2015 р. №15. С. 46–48.
49. Мерзляков С. В. Место и роль формирования грамматической компетенции при автономном обучении иностранному языку. *Современные проблемы науки и образования*, 2014. № 4. URL: <https://www.science-education.ru/ru/article/view?id=14295>
50. Методика викладання іноземних мов у середніх навчальних закладах у структурно-логічних схемах і таблицях : навчальний посібник / [С. Ю. Ніколаєва, С. В. Гапонова та ін.]. К.: Ленвіт, 2004. 208 с.
51. Мильруд Р. П. Компетентность в изучении языка. *Иностранный язык в школе*, 2004. № 7. С. 20–26
52. Мильруд Р.П. Курс методики преподавания английского языка. Тамбов, 2001. 256 с.
53. Мильтруд Г. П., Носонович, Е. В., Критерии содержательной аутентичности учебного текста, *Иностранные языки в школе*, 2005. № 2. С. 95
54. Можяева Г.В., Фещенко А.В. Использование виртуальных социальных сетей в обучении студентов гуманитариев. *Информационные ресурсы, технологии*

и модели реконструкции исторических процессов и явлений: материалы междунар. науч. конф. – М.: МГУ, 2010. С. 174–175.

55. Мусаелян И.Ф. Формирование лексико-грамматической составляющей языковой компетенции. *Ярославский педагогический вестник*, 2011. № 3. Том II (Психолого-педагогические науки) С. 139-142.
56. Найдьонова А. Використання технологій web 2.0 для розробки дидактичних матеріалів. URL: <https://ru.calameo.com/books/004373434e6a6fe34ef80>
57. Настольная книга преподавателя иностранного языка: Справ. пособие / Е. А. Маслыко, П.К. Бабинская, А.Ф. Будько, С.И. Петрова. 5-е изд. Мн.: Высш. Шк., 1999. 522 с.
58. Наумов А. Образование 2.0 стучится в дверь... откроем? *Компьютерра*, 2008. 44. С. 19–25
59. Нефедова Л. А. Развитие ключевых компетенций в проектном обучении. *Школьные технологии*, 2006. № 4. С. 30–43.
60. Общеευропейские компетенции владения иностранным языком: изучение, обучение, оценка / Департамент по языковой политике, Страсбург. М.: МГЛУ, 2005. С. 107–108
61. Общеευропейские компетенции владения иностранным языком: Изучение, обучение, оценка. Департамент по языковой политике. Страсбург, 2001. 256 с.
62. Общенациональный образовательный проект с международным участием Letopisi.ru. URL: <http://letopisi.ru>.
63. Організація навчальної діяльності у комп'ютерно орієнтованому навчальному середовищі: посібник / За редакцією: Жука Ю.О. К.: Педагогічна думка, 2012. 128 с.
64. О'Рейя Т. Что такое Веб 2.0. / пер. И. Казаковой. *Компьютера*, 2019. С. 609–611

65. Освітні технології : навч.-метод. Посіб / за ред. О. М. Пехоти. К.: А.С.К., 2003. 256 с.
66. Патаракин Е.Д. Реализация творческих и воспитательных возможностей информатики в сетевых сообществах. *Педагогическая информатика*, 2006. № 1. С. 3–11.
67. Патаракин Е.Д. Сетевые сообщества и обучение. М.: ПЕР-СЭ. 2006. С. 112.
68. Патаракин Е.Д. Социальные сервисы Веб 2.0 в помощь учителю. М.: Интуит.ру, 2007. 64 с.
69. Полонська Т. К. Автентичний текст як основний структурний компонент навчальних посібників елективних курсів з іноземних мов для учнів профільної школи. URL: <http://ipvid.org.ua/upload/iblock/8e9/8e9d6e9cb2837ff018005a5f2161ce32.pdf>
70. Пометун О., Пироженко Л. Інтерактивні технології навчання: теорія, практика, досвід. К., 2002. С. 135.
71. Путистина О. В. Интерактивный подход к обучению иноязычной письменной речи студентов в вузе. *Научно-методический электронный журнал «Концепт»*, 2016. № S19. URL: <http://ekoncept.ru/2016/76219.htm>.
72. Редько В. Інтерактивні технології навчання іноземної мови. Рідна школа, 2011. № 8–9. С. 28–36.
73. Резіна О.В. Формування інформаційно-пошукових та дослідницьких умінь учнів старшої школи в процесі навчання інформатики: Автореф. дис... канд. пед. наук: 13.00.02. Нац. пед. ун-т ім. М.П.Драгоманова. К., 2005. 20 с.
74. Рублева Е.А. Совершенствование иноязычной грамматической компетенции с использованием тестовой композиции (на материале испанского языка): автореф. дис. ... канд. пед. наук. Пятигорск, 2006. С. 12
75. Селевко Г. К. Современные образовательные технологии. М. : Народное образование, 1998. 225 с.

76. Сидоренко І. М. Соціокультурна компетенція і контексті формування комунікативної культури студентів. Київ, 2011. С. 5–7
77. Тер-Минасова С.Г., Соловова Е. Н. «Иностранный язык» для неязыковых вузов и факультетов: примерная программа научно-методического совета по иностранным языкам. М-во образования и науки. М., 2009. 202 с.
78. Тригуб І. П. Формування граматичної компетентності у студентів немовних спеціальностей ВНЗ у процесі вивчення англійської мови. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер.: Філологія*, 2014. № 10. том 2. С. 74–77
79. Туласынова Н.Ю. Модель развития критического мышления студентов в процессе обучения иностранному языку. *Северо-Восточный Федеральный Университет им. М.К. Аммосова*, 2016. 7. С. 1–20
80. Федорово З. І. До питання формування граматичної компетентності в середніх загальноосвітніх школах. URL: <http://naukam.triada.in.ua/index.php/konferentsiji/48-visimnadtsyata-vseukrajinska-praktichno-piznavalna-internet-konferentsiya/413-do-pitannya-formuvannya-gramatichnoji-kompetentsiji-v-serednikh-zagalnoosvitnikh-shkolakh>
81. Фруммин И. Д. За что в ответе? Компетентностный подход как естественный этап обновления содержания образования. *Учительская газета*, 2002. № 36. С. 38–39.
82. Хуторской А. В. Технология проектирования ключевых и предметных компетенций. URL: <http://www.eidos.ru/journal/2006/0505.htm>
83. Чернецкая И. В. Профессионально-направленное обучение грамматике английского языка студентов старших курсов филологических факультетов педагогических вузов (английский язык как вторая специальность): дисс. ... канд. пед. наук: 13.00.02. СПб., 2001. 214 с.

84. Шадриков В. Д. Личностные качества педагога как составляющие профессиональной компетентности. *Вестник Ярославского государственного университета им. П. Г. Демидова*, 2006. № 1. С. 15–21.
85. Шатилов С.Ф. Методика обучения немецкому языку в средней школе. *Иностранные языки в Высшей школе*, Вып.5. М., 1989. С. 89–95
86. Шевченко Є. Використання інтерактивних технологій для розвитку пізнавального інтересу на уроках англійської мови. *Англійська мова та література*, 2005. № 24. С. 4–6.
87. Шишов С. Е. Понятие компетенции в контексте качества образования. *Стандарты и мониторинг образования*, 1999. № 2. С. 12–16
88. Щеглова Н. В. Формирование коммуникативной компетенции в процессе обучения иностранным языкам. *Историческая и социально-образовательная мысль*, 2011. № 4. С. 105–107.
89. Bassis O. *Se construire dans le savoir, à l'école, en formation d'adultes* / O. Bassis. Paris: ESF, 1998. 1184 p.
90. Boettcher I. *Kreatives Schreiben. Grundlagen und Methoden; Beispiele fuer Faecher und Projekte; Schreibecke und Dokumentation*. Berlin : Auflage, 2008.
91. Downes S. E-learning 2.0. *E-Learn Magazine*. 2005. URL: <http://elearnmag.acm.org/featured.cfm?aid=1104968>.
92. Hausermann U., Piepho H.-E. *Aufgaben-Handbuch, DaF-Abriss einer Aufgaben- und Uebungstypologie*. München, 1996.
93. Hunke H.-W., Steinig W. *Deutsch als Fremdsprache. Eine Einfuehrung*. Berlin : Auflage, 2005.
94. Linke A., Nussbaumer M., Portmann P.R. *Studienbuch Linguistik*. Tuebingen : Auflage, 1996.
95. Manuel A. B. Competencia léxica, un pilar fundamental para los procesos de lectura y escritura universitaria. *Acción Pedagógica*, 2017. P. 66–68

96. Matarese V. Collaborative research writing: developmental editing with an underlying educational vein. *Supporting research writing: roles and challenges in multilingual settings*. Oxford: Chandos, 2013. P. 221–235.
97. Norris N. The trouble with competence. *Cambridge Journal of Education*, 1991. Vol. 21. № 3. P. 337–344.
98. Onrubia J., Engle A. Strategies for collaborative writing and phases of knowledge construction in CSCL environments. *Computers & Education*, 2009. Vol. 4. P. 1256–1265. URL: doi:10.1016/j.compedu.2009.06.008.
99. Strauss S., Lee J., Ahn K. Applying Conceptual Grammar to Advanced-Level Language Teaching: The Case of Two Completive Constructions in Korean / *The Modern Language Journal*, vol. 90. № 2, 2006. P. 185–209

ДОДАТКИ

Додаток А

Kahoot – онлайн-сервіс для створення вікторин, дидактичних ігор і тестів. Безоплатний онлайн-сервіс Kahoot дає змогу створювати інтерактивні навчальні ігри, що складаються з низки запитань із кількома варіантами відповідей. Такі ігрові форми роботи можуть бути застосовані у навчанні – для перевірки знань учнів. Платформа розрахована на застосування у класі – вчитель демонструє запитання та варіанти відповідей на «головному екрані» (мультимедійна дошка, проектор, телевізор), а учні вказують свій вибір на мобільних пристроях. Щоб розпочати роботу в сервісі, потрібно зареєструватися: перейти за посиланням та обрати у правому верхньому кутку опцію «Зареєструватися безкоштовно» (*Sign up for free*). У першому віконці потрібно натиснути на стрілочку й обрати роль «Я – вчитель» (*I'm a teacher*). Нижче з'явиться ще одна чарунка, де потрібно ввести назву навчального закладу. Відтак заповнити реєстраційні дані: обрати ім'я користувача (*Username*), зазначити свій емейл та Новітні інформаційно-комунікаційні технології у навчальному процесі: актуальні проблеми підтвердити його, обрати пароль. Аби завершити реєстрацію, потрібно обрати опцію «Створити обліковий запис» (*Create account*).

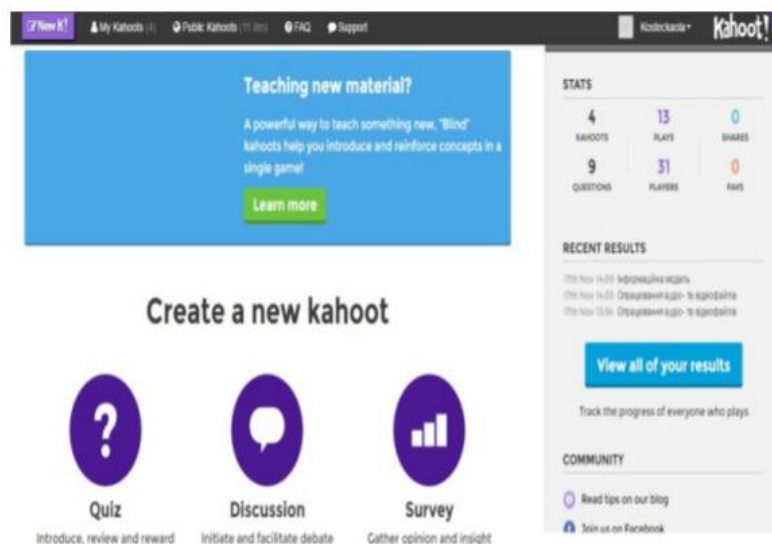

Рис. 1.1 – Створення завдання

Сервіс пропонує три форми гри. Мета, з якою збираєтеся створити гру, допоможе визначитися з формою: визначити рівень ознайомленості учасників із тою чи тою темою чи рівень її розуміння — вікторина (*Quiz*) влаштувати дискусію щодо певного питання, презентувати ідею й отримати щодо неї «зворотній зв'язок» – обговорення (*Discussion*) зібрати думки, погляди учасників на ту чи ту проблему – опитування (*Survey*). Запитання можуть містити текст, зображення, відео фрагменти (рис. 1.1).

Для участі у тестуванні учні лише відкривають сервіс і вводять PIN-код, який генерується на «головному» екрані. Потім вводять свій Nickname (рис. 1.2).

Рис. 1.2 – Приєднання до програми

Варіанти відповідей подані у вигляді геометричних фігур, які кожен учень бачить на своєму пристрої. Сервіс дає змогу дізнатись як відповідав кожен учень та мати загальну оцінку відповідей всього класу (відповіді подані у діаграмі). Після кожного питання на екрані з'являється спеціальна рейтингова таблиця, де показано скільки балів набрав учень.

Розглянемо різні типи вправ, які можна створити на сайті [LearningApps.Org](https://www.learningapps.org/). Усі вправи поділено на категорії: вибір, розподіл, послідовність, заповнення, онлайн-ігри та інструменти.

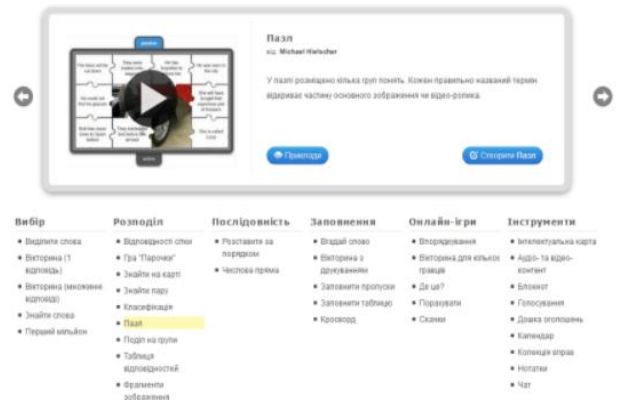

Рис. 1.3 – Категорії вправ

У розділі Вибір завдання сформульовані таким чином, що учневі потрібно обрати правильну відповідь з-поміж поданих варіантів:

- Виділити слова – у заданому тексті треба знайти і позначити слова згідно із завданням: написані із помилками, чи ті, що належать до певної частини мови тощо.
- Вікторина (буває з однією та множинними відповідями) – учням послідовно задаються питання, на які передбачено єдину або кілька правильних відповідей. Існує режим, у якому перехід до наступного питання відбуватиметься лише після правильної відповіді на попереднє. Питання та варіанти відповідей можуть містити різноманітні мультимедійні елементи.
- Знайти слова – потрібно знайти слова, заховані у буквенній сітці. Завдання може бути різного рівня складності, коли список шуканих термінів приховується, а слова можна розміщувати по діагоналі.

Пристрої для роботи з даними

Х	К	А	Я	Ш	К	Ф	Р	К	Я	Щ	Ц	Н	Ы
Ч	А	Г	В	Д	О	С	С	Ы	Ь	Ь	М	Т	Щ
Р	Л	Й	Г	Х	У	Ц	К	Х	Ж	Т	Я	Ш	М
Н	Ь	Н	В	Г	П	Ж	Д	Е	Ь	Щ	Н	Й	Я
Д	К	А	Ф	К	Я	И	С	Ъ	Ш	О	Е	Ш	К
И	У	В	Р	Г	К	Ы	В	Р	Ж	Ч	В	У	К
К	Л	І	М	Й	Й	Я	Й	Д	Б	Я	С	С	Б
Т	Я	Г	В	Ы	Ц	Ю	М	Э	Л	С	З	К	С
О	Т	А	П	Р	И	С	Т	А	В	К	А	Л	О
Ф	О	Т	О	К	А	М	Е	Р	А	Т	Р	Ч	Ю
О	Р	О	Р	Э	В	П	Л	А	Н	Ш	Е	Т	Ш
Н	С	Р	Д	П	Р	О	Е	К	Т	О	Р	Ю	Щ
Ю	С	З	Ц	Э	Ф	Ю	Ф	А	К	С	М	Ю	Х
Ъ	С	М	А	Р	Т	Ф	О	Н	С	Щ	В	С	Л
У	Ц	Ч	Ю	Й	А	Х	Н	О	У	Т	Б	У	К

1. ТЕЛЕФОН
2. ФОТОКАМЕРА
3. ПРИСТАВКА
4. ПРОЕКТОР
5. ФАКС
6. СМАРТФОН
7. ПЛАНШЕТ
8. КАЛЬКУЛЯТОР
9. НОУТБУК
10. ДИКТОФОН
11. НАВИГАТОР

Рис.1.4 – Вправа «Знайди слова»

- Перший мільйон – створюю групу запитань зі зростанням їх складності. Учневі пропонується інтерфейс, схожий на відому телевізійну програму.

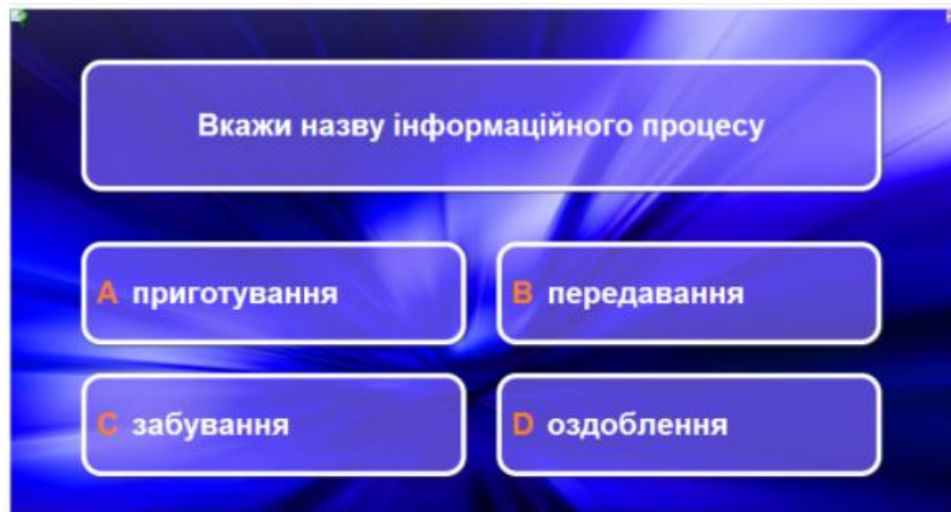

Рис. 1.5 – Вправа «Перший мільйон»

- У розділі «Розподіл» зосереджені вправи на класифікацію та пошук відповідностей. Відповідності сітки – картки із текстами чи мультимедійними елементами потрібно розставити на правильні місця у сітці. Вправа виконується перетягуванням карток з верхньої панелі на робочу область.

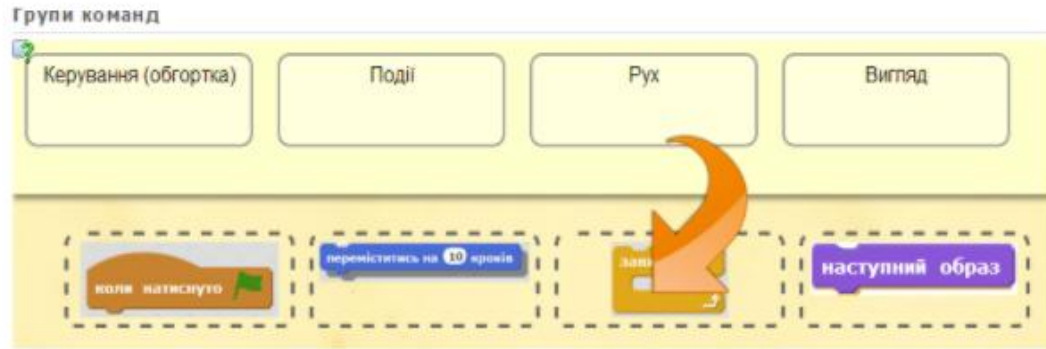

Рис. 1.6 – Вправа «Розподіл»

- Гра «Парочки» – тексти, зображення, аудіо- та відео-ролики приховані у формі карток. Перевертаючи попарно ці картки, потрібно знаходити відповідності. Таке завдання можна використати у найрізноманітніших предметах шкільної програми: пошук перекладу слова, написання слова за звучанням, визначень термінів, назв поданих зображень.

Рис. 1.7 – Вправа «Парочки»

- Знайти на карті – у цьому шаблоні вправи потрібно правильно розставити на карті текстові написи, зображення, аудіо- та відео-ролики. Карта завантажується автоматично із сховища GoogleMaps, потрібно лише вказати центральний об'єкт карти (наприклад, Ейфелева вежа чи Чорне море). Карту можна переглядати у режимах сателітарних зображень, топографії чи вуличних мап та задавати різний рівень деталізації.

- Знайти пару полягає у тому, що учневі потрібно встановити парні відповідники для поданих текстів, зображень, аудіо- та відео-роликів.
- Заповнити пропуски – вправа, яка полягає у заповненні пропусків у тексті варіантами з випадного меню або тими, що друкуються з клавіатури.
- Заповнити таблицю – створюється таблиця, яка містить до 5 стовпців (можна їх частково заповнити), у клітинках якої потрібно записати певні значення.
- Кросворд – містить перелік слів та їх пояснень. Щоразу може генеруватись нова конфігурація кросворду. Можна встановити режим розгадування ключового слова, котре складається з літер кожного із загаданих у кросворді слів.
- У групі Онлайн-ігри знаходяться шаблони завдань, призначених для групової роботи. Їх можна використовувати для організації змагань між учнями чи групами учнів, або дозволити комп'ютеру виконувати роль одного із гравців, відповіді будуть даватись випадковим чином.

Додаток Б

Принцип дії Plickers достатньо простий: він використовує планшет або смартфон викладача для того, щоб зчитувати QR-коди з карток учнів. Картка у кожного учня своя, її можна повертати, що дає чотири різних варіанти відповіді. У додатку створюється список групи, і з його допомогою можна дізнатися, як саме кожен учень відповідав на питання. Сервіс Plickers можна використовувати в освітньому процесі наступним чином:

- при проведенні фронтального опитування в кінці уроку. Мета – зрозуміти, що учні засвоїли за урок, а що ні;
- при проведенні фронтального опитування на початку уроку за попереднім уроком або уроками. Мета – зрозуміти, що засвоїли учні, а що потрібно повторити;
- при здійсненні А/В–тестування способу подачі матеріалу. Мета – з'ясувати, як краще розповідати учням той чи інший матеріал. У двох групах учнів викладається один і той же матеріал, але змінюється спосіб його подачі. В кінці уроку проводиться фронтальне опитування і порівнюються результати;
- при проведенні опитування на уроках узагальнення матеріалу (підсумкових уроках). Результати будуть доступні відразу.
- при оцінці обстановки на уроці. Під час виконання важливих завдань на уроці викладач може здійснити оцінку дій учнів та вчасно виявити й усунути труднощі;
- для здійснення аналізу роботи викладача в динаміці. Результати можна і потрібно показувати адміністрації, яка здійснює контроль процесу засвоєння знань учнями. Plickers дозволяє реалізувати безперервний моніторинг знань учнів.

Робота із сервісом Plickers передбачає певну послідовність дій.

Створення навчальної бази на ПК. Потрібно зайти на сайт за адресою <https://www.plickers.com> і зареєструватися. Після цього відкривається сторінка, на якій розпочинається робота. Порядок створення навчального тесту. В першу чергу створюється тест, за яким потрібно опитувати учнів. Безкоштовна версія дозволяє робити опитування з 5 питань, що мають 4 варіанти відповіді (A B C D). Тому для більшої об'єктивності опитування доцільно робити 2 тести по 5 питань та оцінювати знання учнів за середнім арифметичним. Більш детально оцінювання розглянемо нижче. Варто зауважити, що цей ресурс є англomовним, але інтуїтивно зрозумілим.

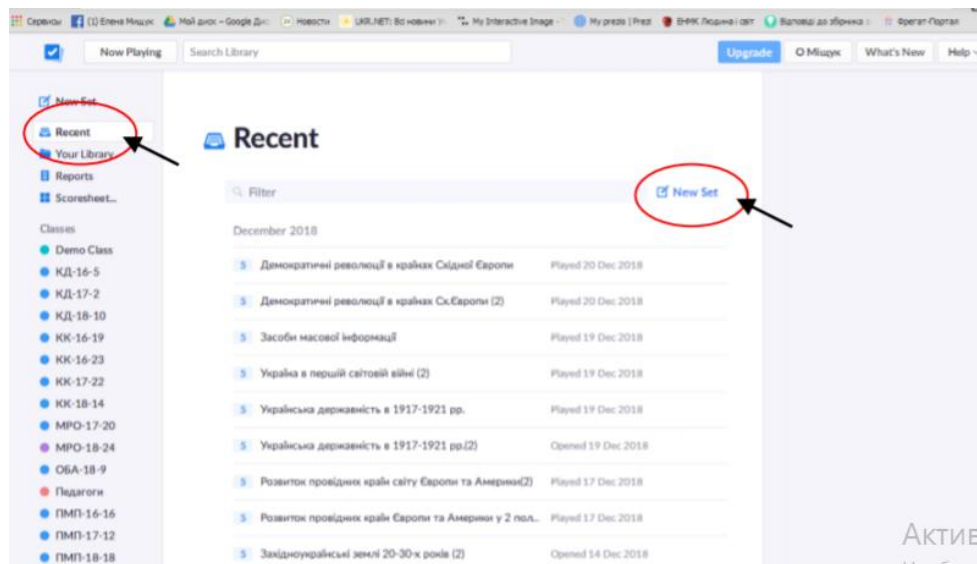
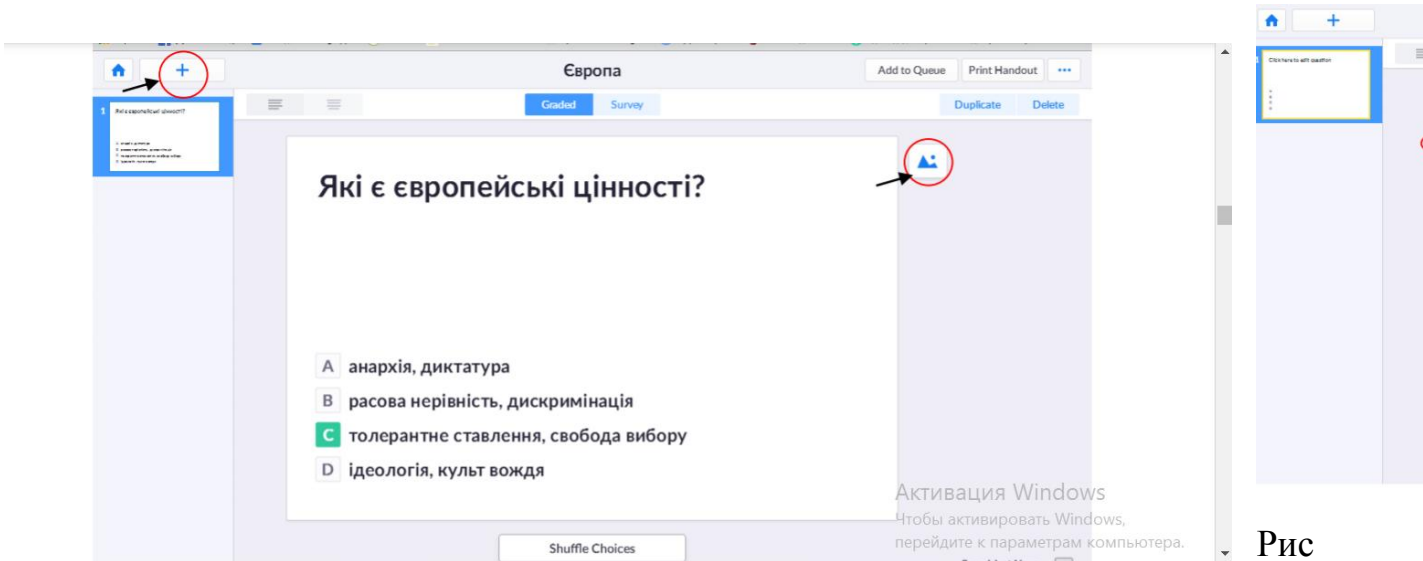

Рис. 1.8 – Принцип роботи із сервісом Plickers

Для того щоб створити тест, необхідно натиснути на напис New Set на панелі ліворуч, після чого з'явиться нове вікно.

Рис

. 1.9 – Принцип роботи із сервісом Plickers

Спочатку необхідно дати назву тесту. Для цього потрібно натиснути на напис Untitled Set на панелі вгорі та ввести назву тесту. Наступним кроком є створення питань тесту, для чого потрібно натиснути на напис Click here to edit question. Варіанти відповідей підписані літерами А, В, С, D. Вірний варіант відповіді позначається натисканням на потрібну літеру.

Якщо ж потрібно змінити порядок у питаннях і щоб вірною була відповідь, наприклад не А, а С, то слід натиснути на напис внизу Shuffle Choices.

Щоб додати наступне питання, потрібно натиснути на знак «+» у лівому верхньому куті. Для додавання зображення у питання необхідно натиснути на іконку, що знаходиться праворуч від запитання. Відкриється вікно, в якому слід обрати потрібний файл. Для завершення дій необхідно натиснути на кнопку Відкрити.

Додаткового зберігання запитання не потребують, вони самі автоматично зберігаються. Це дуже зручно, адже, якщо користувач не має можливості зробити відразу всі запитання, до них можна повернутися пізніше й допрацювати у будь-який зручний час. Для цього необхідно зайти знову на сайт Plickers, натиснути на напис Recent, обрати тест, який потрібно доробити, і натиснути Edit.

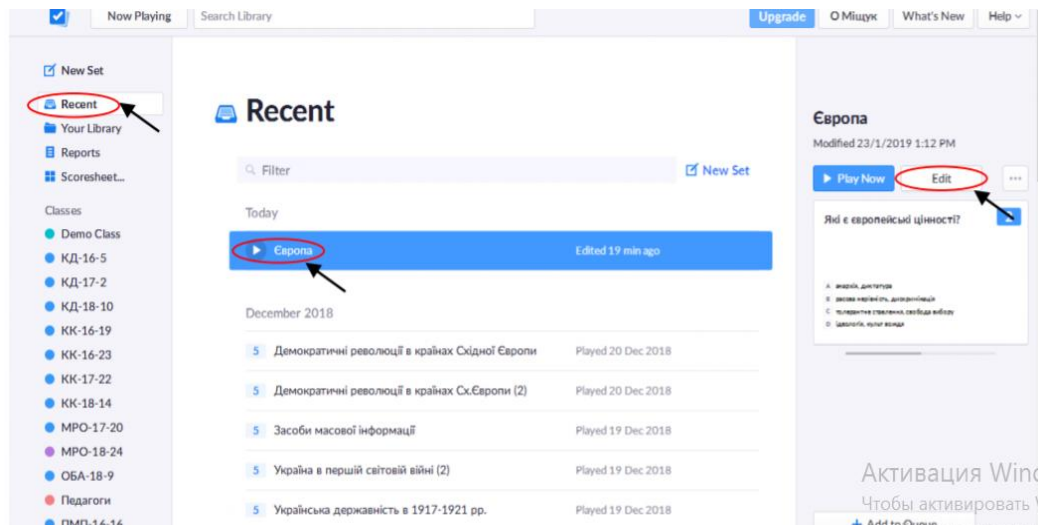

Рис. 1.10 – Створення тесту у сервісі Plickers

Щоб повернутися на головну сторінку після опрацювання тесту, необхідно натиснути іконку у лівому верхньому куті у вигляді будиночка.

У розділі Recent є можливість переглянути список усіх створених тестів – їхні назви, дату створення, редагування або використання для опитування на уроці. До речі, тут же обирається тест для опитування групи, натиснувши напис Play Now. Так можна перевірити, яку інформацію будуть бачити учні на моніторі або екрані.

Але перед тим як опитувати групу, потрібно створити базу учнівських груп або просто ввести список групи. Для цього в розділі Classes необхідно натиснути напис NewClass.

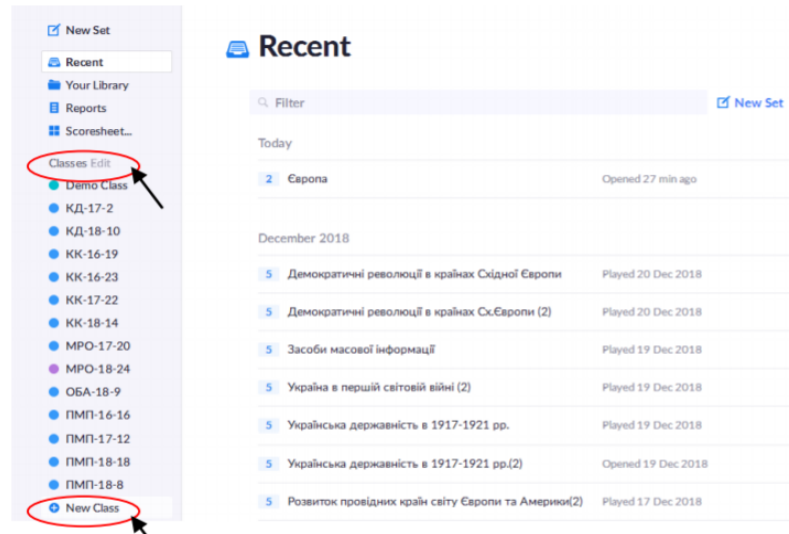

Рис. 1.11 – Створення тесту у сервісі Plickers

У новому вікні вводиться назва учнівської групи. Щоб зберегти зміни, натискаємо кнопку внизу віконця Create Class. На сайті за один раз є можливість ввести назви 8-ми груп. Безкоштовна версія мобільного додатку дозволяє зробити у себе журнал з 14-ти груп.

Для того, щоб сформувати список учнів, потрібно обрати зліва новостворену групу і натиснути на неї. Відкриється нова сторінка. Для додавання учнівських даних необхідно натиснути на кнопку Add Students.

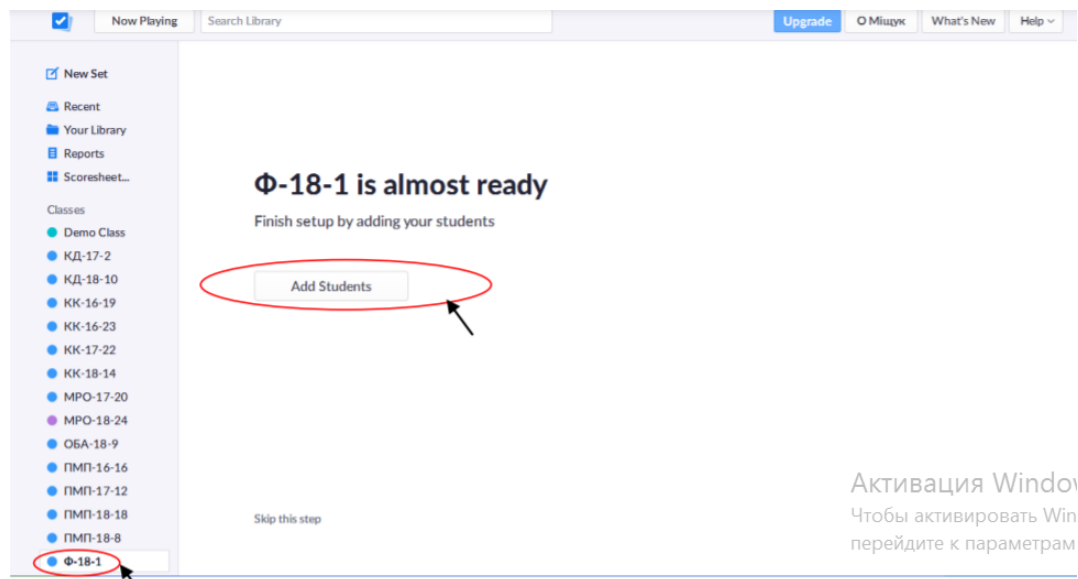

Рис. 1.12 – Створення тесту у сервісі Plickers

Після натискання кнопки **Add Students** відкриється наступне вікно, де вводяться прізвища та імена учнів. При цьому доцільно в першу чергу вводити прізвище, потім ім'я, щоб уникнути плутанини з однаковими іменами при опитуванні за допомогою смартфона. Можна також вводити лише прізвище, але у випадку однакових прізвищ, потрібні імена для ідентифікації результатів. Коли увесь список введено, слід натиснути кнопку **Next** внизу вікна.

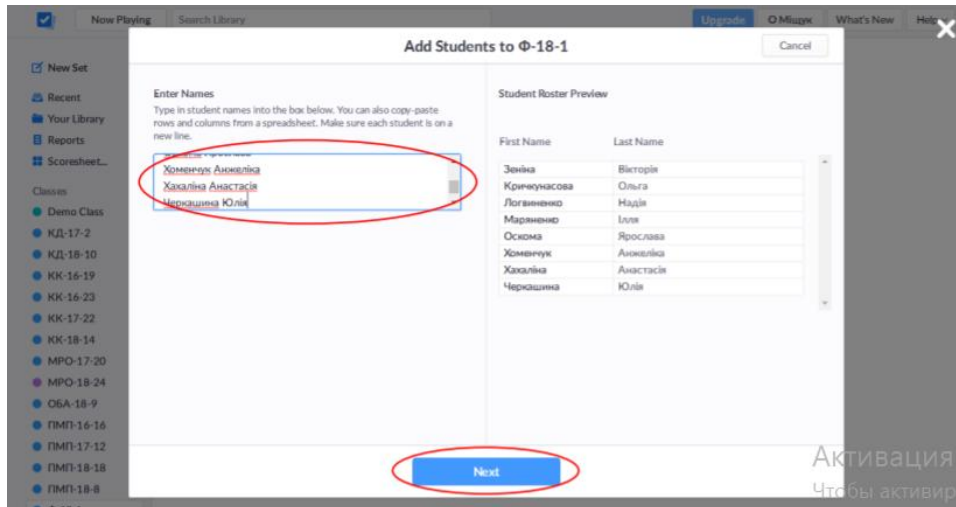

Рис. 1.13 – Створення тесту у сервісі Plickers

Далі відкриється сторінка, де можна побачити список всіх учнів групи з присвоєними їм індивідуальними номерами. Саме ці номери повинні бути вказані на картках для опитування, які видаються учням на руки, щоб потім мати змогу ідентифікувати учнівські відповіді. Щоб вийти, достатньо просто натиснути кнопку внизу **Done**.

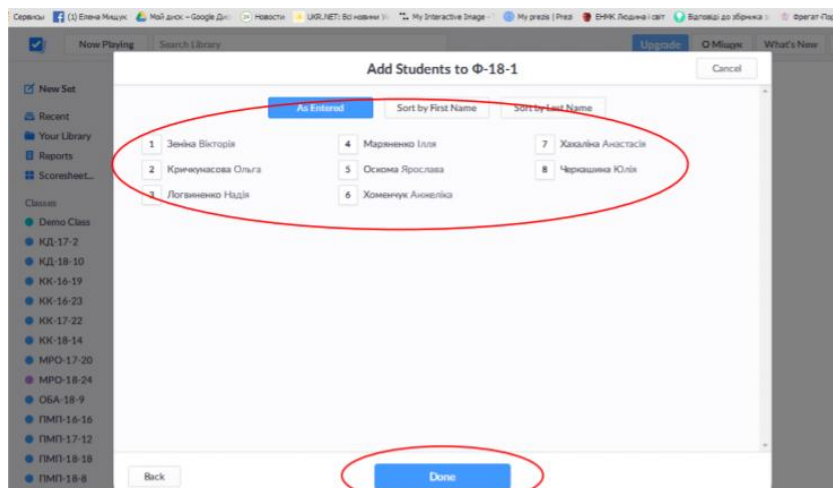

Рис. 1.14 – Створення тесту у сервісі Plickers

Якщо потрібно відредагувати список учнів, додати, наприклад, учня, то для цього необхідно знову натиснути на групу на панелі ліворуч. Відкриється нове вікно, де потрібно натиснути на іконку у верхньому правому куті.

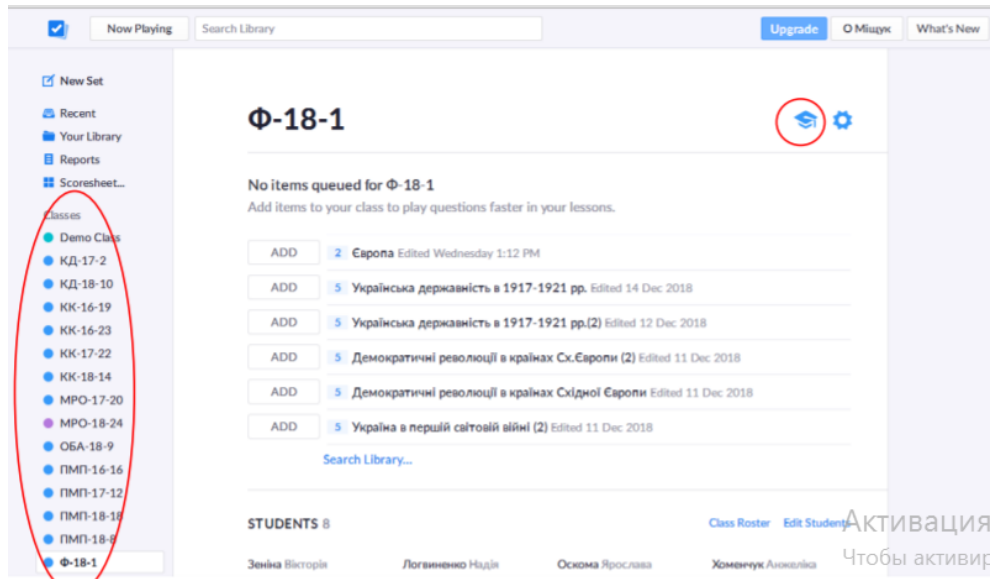

Рис. 1.15 – Створення тесту у сервісі Plickers

Після цього відкриється вікно, де в окреме поле вводиться прізвище та ім'я учня. Навпроти кожного прізвища знаходяться номери карток, які за бажанням можна змінити. Для цього натискаємо на прізвище учня і у полі праворуч редагуємо номер картки учня. Тут же можна змінити й прізвище учня або видалити його зі списку, натискаючи відповідно на кнопки Edit Students Name або Delete Student.

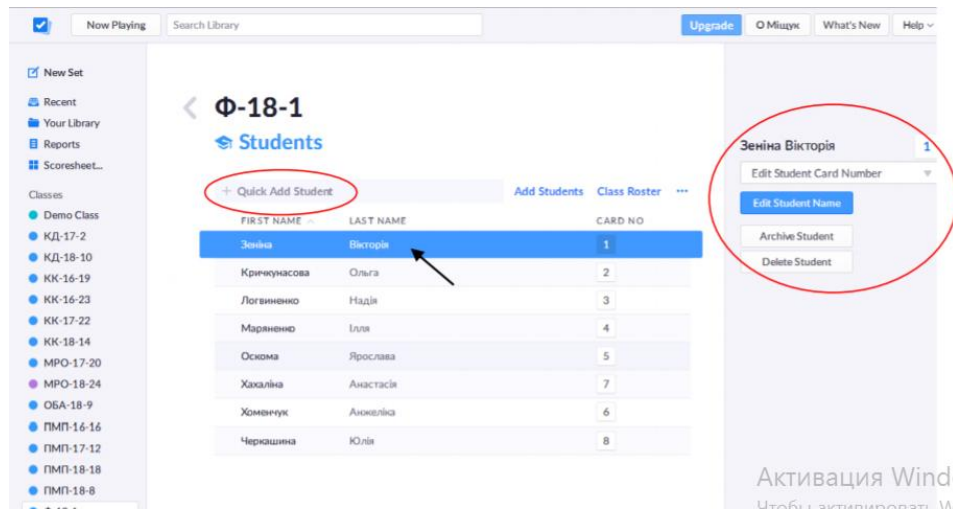

Рис. 1.16 – Створення тесту у сервісі Plickers

Після закінчення редагування повертаємося до головного меню. У розділі Your Library можна переглянути всі свої тести і навіть створити папки. Доцільно сортувати тести в окремі папки за назвою предметів і курсів. Для створення папки слід натиснути на іконку із зображенням папки.

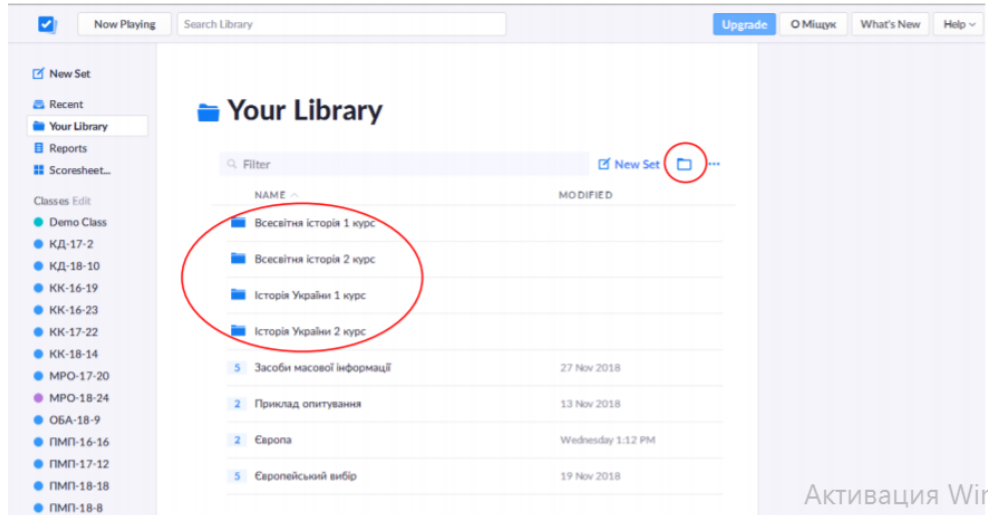

Рис. 1.17 – Створення тесту у сервісі Plickers

У вікні, що з'явилося, вводиться назва папки. Щоб зберегти нову папку, необхідно натиснути кнопку Create Folder.

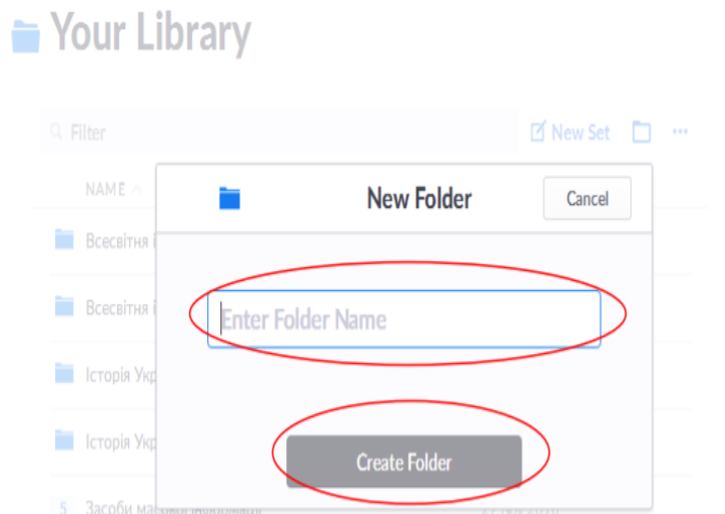

Рис. 1.18 – Створення тесту у сервісі Plickers

Для того, щоб перенести тест до новоствореної папки, слід натиснути на обраний тест правою кнопкою миші, обрати Move to Folder, а потім обрати назву папки.

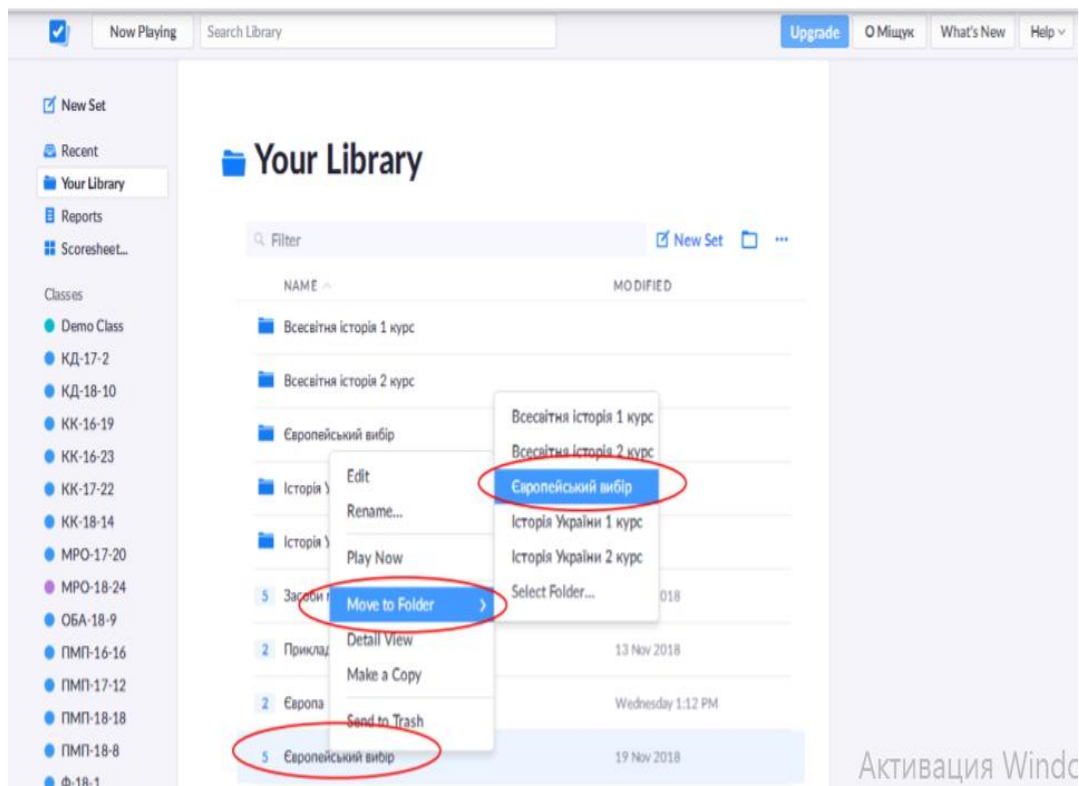

Рис. 1.19 – Створення тесту у сервісі Plickers

Все це – підготовчі кроки, які спочатку займають багато часу, але в подальшій роботі потрібно буде лише створювати нові тести і час від часу

змінювати списки груп. Для використання цього додатку викладач обов'язково повинен мати смартфон, адже саме з його допомогою відскановуються відповіді учнів. Обов'язковою умовою також є доступ до високошвидкісного Інтернету, без нього система оцінювання повноцінно працювати не зможе. Завантажити додаток Plickers можна через Play Market. Після завантаження додатку на екрані смартфона з'явиться ярлик.

Щоб розпочати роботу з додатком Plickers, потрібно спочатку ввести логін і пароль, який використовувався для реєстрації на ПК. Таким чином, на смартфоні буде відображатися та ж сама інформація, що й на комп'ютері.

Внизу розміщуються категорії Classes, Recent, Library, Setting. Так само, як і на комп'ютері, всі тести знаходяться у папках в розділі Library, в розділі Classes – всі групи, внесені викладачем, в розділі Recent – всі тести за терміном створення і використання. В розділі Setting або Налаштування можна змінити налаштування самого сканера додатку, який зчитує відповіді. При натисканні на розділ Налаштування, необхідно обрати Default і зберегти, натиснувши Save.

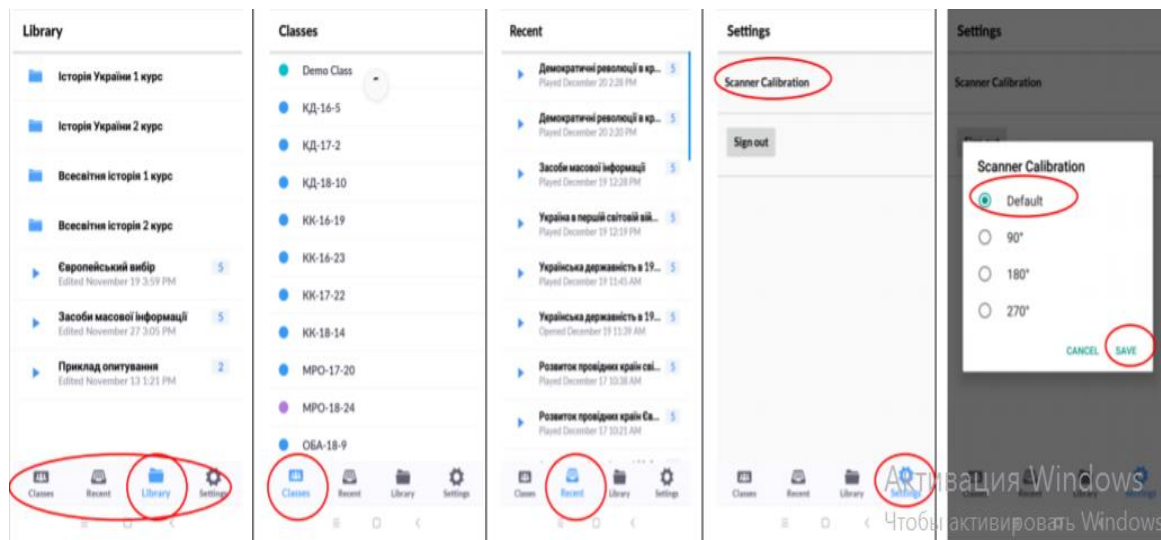

Рис. 1.20 – Налаштування роботи у Plickers

В основному в налаштуваннях автоматично встановлено зчитування вірних відповідей, які стоять зверху, однак перед використанням у групі варто

протестувати самому, яку відповідь зчитує додаток, та внести необхідні налаштування.

Для опитування учні повинні мати картки з номером, про які говорилось вище. Картки завантажуються у вигляді файлу формату .pdf з сайту Plickers. В меню праворуч є розділ під назвою Help, при натисканні на який з'являється меню, в якому треба обрати пункт Get Plickers Cards.

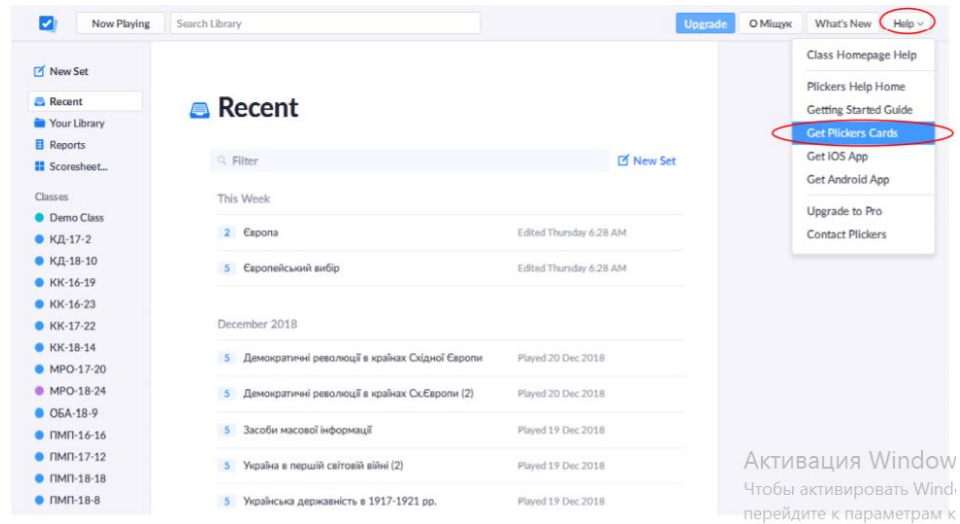

Рис. 1.20 – Створення карток у сервісі Plickers

Відкриється вікно, в якому потрібно обрати комплект Standart: він дозволяє роздрукувати картки на 40 учнів.

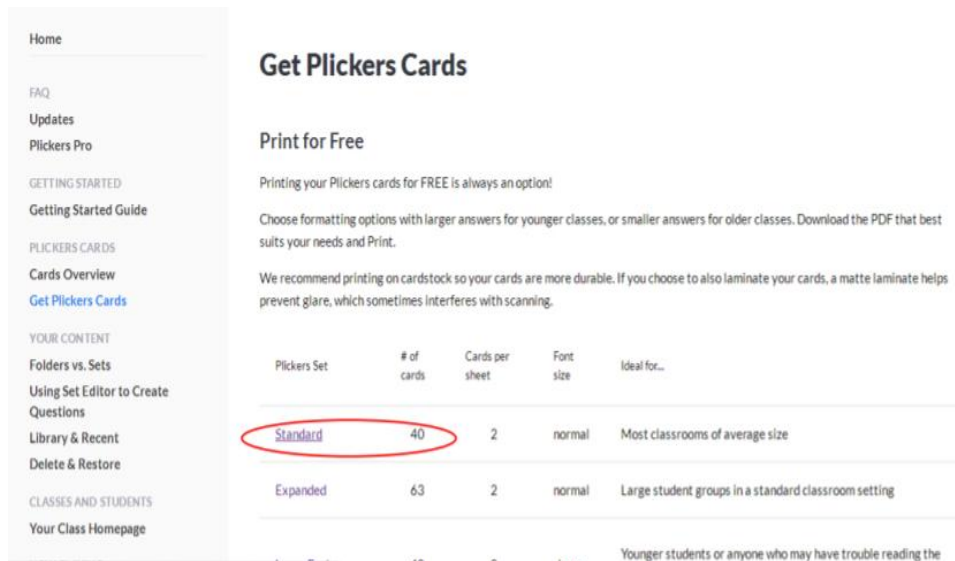

Рис. 1.21 – Створення тесту у сервісі Plickers

Картки можна завантажити на свій комп'ютер, а можна й відразу роздрукувати. На одному листі А4 вміщується відразу 2 картки. Бажано ці картки наклеїти на картон або роздрукувати на картоні, оскільки паперові можуть просвічуватися при скануванні, що ускладнює отримання результатів. Кожну картку на зворотному боці варто підписати прізвищами учнів груп. Кожен учень, якого ви внесли в список, має свій номер (про це згадувалося вище), тому бажано, щоб він запам'ятав свій номер, тоді процес роздачі карток займе менше часу.

Для початку опитування необхідно увійти на комп'ютері в додаток Plickers, одночасно увійти в додаток і на смартфоні, при цьому на цих пристроях повинен бути доступ до Інтернету. На смартфоні необхідно зайти в розділ Library, обрати потрібний тест, натиснути на нього; з'явиться віконце, в якому слід натиснути PlayNow, обрати потрібну групу зі списку й відразу одночасно на ПК й на смартфоні відкриється питання. Відмінність лише в тому, що на смартфоні питання відображається разом із вказаною правильною відповіддю.

Для того, щоб відсканувати відповіді учнів, слід натиснути на кружечок посередині екрану, і навести фотокамеру смартфона на картки, які підняли учні.

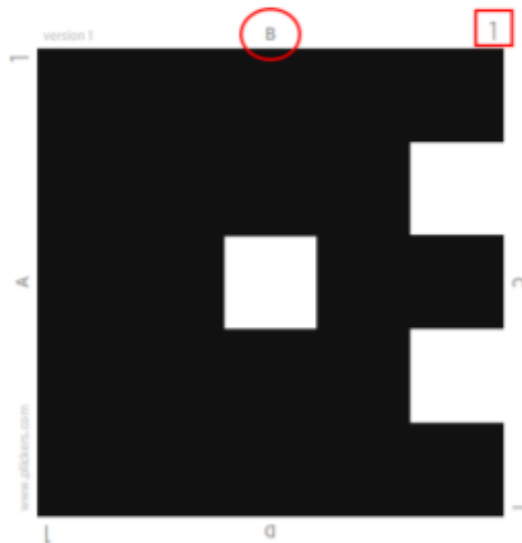

Рис. 1.22 – Створення тесту у сервісі Plickers

Кожна картка, як вже говорилося вище, має свій номер та унікальне зображення QR-коду. Кожен номер відповідає прізвищу учня, як в списку. Саме зображення QR-коду виглядає як чорний квадрат, кожна сторона якого підписана варіантом відповіді А, В, С, D. Коли учень чує запитання та варіанти відповіді, він повинен так підняти картку, щоб вірна відповідь була зверху (якщо так налаштовано в 18 налаштуваннях) або знизу. Наприклад, якщо учень вважає, що вірною є відповідь В, то піднімає картку до викладача саме так. При натисканні на сканер відповіді учнів відображаються на екрані смартфона у такому вигляді. Щоб перейти далі, слід натиснути на стрілочку. Тим часом, відкриється статистика щодо відповідей на перше питання. Кольорове виділення допомагає викладачу швидко зорієнтуватися, наскільки вірно учні відповідають на питання: сірим кольором позначені учні, що не відповідали взагалі, червоним кольором – невірні відповіді учнів, зеленим кольором – вірні відповіді. Натиснувши на варіант відповіді, можна побачити, хто саме з учнів відповів правильно.